

RES CIBARIA
 SEU
 PRIMA CLASSIS
 CARDIACORUM NUTRI-
 ENTIIUM.

CEREALIA.

Ex quibus panis parari potest a Ce-
 rere Cerealia vulgo Materie Medi-
 cæ scriptoribus dicuntur, quia

PRIMA CERES HOMINI AD MELIORA
 ALIMENTA VOCATO
 MUTAVIT GLANDES UTILIORE CIBO.

OID. *Fastor.* l. IV.

A

AVE.

AVENA *Offic. Botan.* Classis Natur. Graminum.
Germ. Haber. *Gallis* Avoine. *Anglis* Oats.

AVENA calycibus dispermis, seminibus lævibus; culmo stramineo breviori, magis nodoso, panícula sparfa, tum grano tenuiori oblongo distinguitur. Equorum pabulum, hominibus panes, pultes, gelatinas, cerevisiam, decocta, tum alia tam fanis quam agris saluberrima subministrat. Mundata in farinam crassiorē redacta avena *Grutum* in aqua, lacte, coquitur, in omni acrimonia utile medicamentum & alimentum. Vitiata venenum est temulentiam & amentiam inferens, **FABER** *Strychnomania*. De necrosi florum cerealium consule *Cl. GLEDITSCH Acad. de BERLIN 1756. Cl. AYMAN Memoires de Physique & de Mathematique T. III. 1760.*

USUS MEDICUS. Decocta, juscula, avenacea; *Anglis*, tum ut consumptionem prævertant, tum ut præsentem curent, maxime familiaria sunt; sed & his solum acute decumbentes nutriuntur. Tussitibus & excoriata: alvo prodesse **DIOSCORIDES**. Refrigerare & humectare **HIPP.** Farinam butyro mixtam scabiem capitis siccare **ARBUTNOT** *Practical Rules of Diet in the various constitutions.* Hordeo lentior avena est.

FAGOPYRUM. *Offic. Botan.* Classis Natur. Incompletarum. *Germ.* Heidengraupen. *Gallis* Blé farrassin. *Anglis* Buck -Wheat.

Fagopyrum erectum foliis cordato sagittatis, etiam in usus alimentares adhibitum; semina triquetra cortice nigro tecta. Farinam albam tritico, hordeo, fecali, minus, milio tamen & panico plus nutrientem possidet. Fuit hæc in panes, placentas, offas, adhibita.

USUS MEDICUS senibus alvo adstricta laborantibus a **PAVIO** dictatur. Farina in cataplasmatibus resolventi.

ventibus & maturantibus laudatur. Succum ex recenti planta pressum illacrymantibus oculis mederi CRATO.

HORDEUM. *Offic. Botan.* Classis. Natur. Graminum. *German.* Gersten. *Gallis* Orge. *Anglis.* Barley.

Hordeum distichon. Classicis Ordeum. Omni antiquitati celebre fuit, nam & Hebræis celebratas hordei messes sacrae paginae, & a Lacedæmoniis adhibitum in sacris hordeum, ALEX. ab ALEXANDRO, & Græcos frugem antiquissimam hordeum habuisse, DIONYS. HALICARNASSEUS, testantur. Tritico minus glutinosum hordeum, facilius in membra digeritur, digestum distillatur, noto jam Romanis effectu, cum solo hordeo vesici pœnæ loco apud illos haberetur. Ita Marcellum militibus, qui male pugnaverant, hordeum dari iussisse, LIVIUS, de Augusto SUETONIUS, cohortes, si quæ cessissent loco, decimatas hordeo passas, & POLYBIUS etiam illis, qui timide sese gessissent, hordeum pro tritico demensum fuisse, fidem faciunt.

Sola præparatione distinctum, hordeum triplex, quod tegmine suo cereali adhuc investitum, *integrum*; quod hoc ablato nudum est, *mundatum*; quod suspensa mola in minora margaritis similia granula contritum, *perlatum*, audit. Ex integro cerevisia, ex mundato ptisana, duplex dicta HIPPOCRATES. *simplex* seu succus ptisanæ: *integra*, dum cum succo incoctum exhibetur granum.

USUS MEDICUS. Integrum hordeum plus detergit, plus demulcet mundatum. Utrumque decoctum morbis acutis, cum nitro, melle, utile. Cremor hordei in morbis ab acrimonia ortis, in hæmoptoë, erosionibus, laudatur. Farina anodina, maturans, in cataplasma recepta suppurandis commoda.

MAYS *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Türkischer weitzen. *Gallis* Blé de Turquie. *Anglis* Indian Wheat.

MAYS. Semina magna, nuda, subrotunda, inæqualia, coloris aurei, medullæ candidæ, suavis, dulcis, habet. Americæ incola planta ubique hodie lætissime crescit in varios adhibita usus. Edulis farina, etiam panificiis apta. Ex hoc grano cerevisiam & spiritum ardentem Mexicani parant, licet magis viscosum non adeo facile fermentet. **ARBUTNOT** *Practical. Rules of Diet.*

USUS MEDICUS apud nos vix ullus, apud Mexicanos celeberrimus, acute decumbentium communissimus, at non facillimus victus. An a lithiasi præservans, ut persuadet **HERNANDES?** Pulmentum ex ejus farina cum lacte excoctum, cui ferventi pinguedo commixta sit, in tumoribus ex odontalgia & frigore oriundis utile, **KALM** *Acta Suec.* vol. XIII.

MILIUM *Offic. Panicum Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Hirs. *Gallis* Millet. *Anglis* Millet.

Panicum panicula laxa, flaccida, foliorum vaginis pubescentibus. Semina exigua, ovalia, vel flavescencia, vel albicantia, omnium frugum fertilissima planta habet. Semina hæcce multum adhibita Mæoticis in cibum, Tartaris in potum, in usus alimentares diversa forma aliis. Panis ex milio confectus aridus, friabilis, unius diei ætatem habens ingratus, Lombardis in usu, difficilis digestionis, pauci alimenti.

USUS MEDICUS, ubi exsicandum, in colluvie alvi serosa multum proficiuus.

O R Y Z A. *Offic. Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Reis. *Gallis* Ris. *Anglis* Rice.

ORYZA. Jam decorticata ad nos ex Italia grana oblonga, striata, pellucida fere, asportantur, quæ præcipuam

puam multis in locis alimoniam constituunt. In nonnullis regionibus ex oryza panis fit, & cerevisiam ex hac, quæ vi temulenta ex hordeo factam longe superaret, pro coloniis Batavorum confectam novit *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN. Spiritum, qui cum Spiritu vini certare possit, ebrietatem inducentem magis durabilem. & corpori magis noxiam, parari ab Indis, BERNIER. *iter.* Arrac hunc spiritum Indi, ut & omnes alios fermentatos, vocant, SHAW. Angli ex hoc, magis vero ex liquore vinoso, ex arbore cocco vulnerata destillante, fermentato, tum etiam spiritu ex canna saccharifera confecto, potum Punch, addita aqua, succo citri, momento nucis moschata, corticum citri, saccharo, aliquando pane tosto, componunt.

USUS MEDICUS. Oryza alimentum est medicamentosum, gratum, abs addito sale lapidum, in acrimoniis, hæmoptoë, hæmorrhagis aliis, lacti, jusculis incocta, utile. In scirrho, cancro ventriculi jura carniū ex oryza & mollissimis facta oleribus, *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN commendat in *Comment.* In diarrhoeis & dysenteris DIOSCORIDES, GALLENUS, lauda *; & multos diarrhoea & dysenteria tum etiam lienter laborantes in navigatione Americana servavit COLUMBUS. Adhæc in marasmo conferre, ARBUTNOT *an essay concerning the nature of aliments.* An ab oryza cæcitas, ut observat BONTIUS, & innuit, TEN RHYNE? ♀

PANICUM. *Offic. Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Bitzweitze. *Gallis* Panis, *Anglis* Panick.

Panicum germanicum panicula minore, multis in regionibus nequidem notum, avium pabulum, milio multum simile, ad panificia ut alia cogi posset. Obfessos Massilienses panico vixisse JULIUS CÆSAR, alios etiam hujus usui affuetos, *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN. Milio minus nutrit.

A 3

USUS

USUS MEDICUS. Vix ullus, dysentericis tamen utilis.

PHALARIS. *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Canarienfutter. *Gallis* Semence de Canaris. *Anglis* Canary Seed.

Phalaris panicula subovata, spiciformi, glumis carinatis, femina splendens, candida, vel subflavescentia, seminum lini forma, producit. Uibus humanis infervire posset, gratissimum passeribus Canariis pabulum.

USUS MEDICUS nullus, contra calculum tamen aliquibus laudatus. ♀

SECALE *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Rogge. *Gallis* Segle. *Anglis* Rie.

Secale glumarum ciliis scabris, veteribus incognitum, Romanis non multum in usu, septentrionalibus gentibus admodum familiare fuit. **DIOSCORIDI**, Rei Rusticæ scriptoribus non relatum, **PLINIO** mala notatur nota, cum frumentum deterrimum & nigritiam tristem appellet. Cum *Briza asiatica*, de qua panes atros, graveolentes, fieri **GALENUS**, idem fuisse nonnulli contendunt, nondum complanata lite. Hodie satis notum omnibus cereale, spicam aristatam semper, compressiorem tritico habet, grana etiam strigiosiora, nudiora nigricantia, saporis non adeo dulcis, ut grana tritici. Cæterum magis detergens est, & panis furfuribus remixtus non assuetis alvum movet. Secale cornutum venenum est, gangrænam cito inducens, in variis Academiæ Actis infame declaratum. *Acad. des Sciences* 1710. 1748. 1752. *Memoires de Mathématique* T. II.

USUS MEDICUS. Farina fecalis in cataplasmatibus formam redacta locis inflammatis, ubi degeneratio in putredinem metuenda, utiliter adhibetur; emollit enim &

& discutit, & potentissime putredini resistit, cum longe citius, quam farina tritici aut hordei, acescat. Ob eandem rationem ex granis secalis, pane secalino, decocta parantur in febribus putridis, addito succo citri, vini momento, si res exigit, gratissima, simul etiam convenientissima. Farinam solam calefactam hi, in cataplasma redactam alii, cum successu partibus podagra vexatis applicari perhibent. Flores nonnullis arcani sunt. *Q* An adeo mirabiles aquae panis in epilepsia vires? Spiritus secalini mirae laudes dicitur **TEN RHYNE**? Grata aciditate in nonnulla mineralia potentius agere ipsa aqua forti, **ETTMULLER**. Cæterum panis secalinus vino intinctus egregie analepticus, **Fr. HOFFMANN** de præstantia remed. domestic. Hoc maritum veneris immodico usu pene exanimem viribus & vitæ reddidit *ab* **HEER**. Decoctum panis analepticum, **B OERHAAVE**, maxime vino & aromatisibus conditum.

TRITICUM. *Offic. Botan.* Clafs. Nat. Graminum. *Germ.* Weitzen. *Gallis* Froment. *Anglis* Wheat.

Triticum hybernum radice annua, spica mutica. Generaliter omne granum frumentaceum ex spicis tritum, ac trituratione expurgatum olim significabat. Cereris hæc grana integra comesta, ut hordeum, difficillime digeruntur, etiam sale adjecto cocta, cum in ventriculo pondus, flatu, capitis dolorem, oculorum caliginem, alvum adstrictam **GALENO**, fociis & aliis attulerint, ut jam recte **HIPPOCRATES** triticum hordeo valentius esse. *Momuerit*

Habemus imo. Farinam tritici, unde panis & farina *offic.* 2do. Farinam post germinationem exsiccati tritici, unde sapa, qua vegetabilia loco Sacchari aut mellis, non adeo durabili connubio, condiuntur. 3tio. Amylum, quod quia abs mola semper olim pararetur, dictum, nihil aliud est, quam optimi tritici in nonnullis regionibus, corrupti tantum in aliis, aut etiam residuorum

duarum a farina crassa partium, sedimentum, in pastam albam, friabilem, magno labore lævigatum; unde dilutum amyllum, pulvis cyprius, ad glutinandos libros gluten, quæ tamen ex solani tuberosi esculenti radicibus commodius utiliusque pararentur. *The Gentleman's Magazine* for sept. 1752. 1753. Habemus etiam furfures ut & tritici flores.

USUS MEDICUS. Aqua decocti tritici demulcens, infantum quibusdam in regionibus potus est ordinarius; an adeo utilis, quia cito acescit? ex oryza tutius pararetur. Farina ipso grano integro minus tenax, lenta tamen, cum aqua in cataplasmatis consistentiam cocta ad inflammata loca laudatur, cum lacte ad movendas suppuraciones aliis: sicca, ut & amyllum, ad intertrigines, loca excoriata erysipelas, serpiginem, sudores, dum siccare consilium, cum creta, cerussa, pulvere rosarum rubrarum, utiliter adhibetur. Amyllum inviscans est acrioris feri, in pectoris & intestinorum morbis, tabellis, pastillis, clysteribus adhibutum. Gluten, si liquidius & tepidum, cochlearis mensura sorbendum, sanguinem rejicientibus commendat **DIOSCORIDES.** Furfures scopo demulcente in aqua pro clystere coquantur, balneis pedum emolliente scopo adduntur. Flores ad leniendas inflammationes nonnullis laudantur.

ZEA *Offic. Botan.* Triticum. Class. Nat. Graminum. *Germ.* Speltz. *Gallis* E'peautre, *Anglis* Spelt.

Triticum Spelta.

Triticum flosculis lateralibus masculis, muticis, involucre destitutis. Plus hordeo, minus tritico nutrit, ut in medio esse tritici & hordei **GALENUS.** Tritico viscidius ad obstructiones magis disponit, ori gratum, in panificia, cerevisiam pariter digestum. An *Zea* græcorum Far sit Romanorum multi disputant.

USUS MEDICUS. Vix ullus, granum paucis officinis receptum, in hæmorrhagia uteri sorbendum dedit **HIPP.**

Ex

Ex modo recensitis cerealibus noto artificio panis fit: ex tritico maturo, non admodum recenti, nec vetusto, solo pingui enato, repurgato, nec vitiato, bene pertritum, fermentatum, salitum, coctum, optimum; licet quoad diversas farinae partes, parandi, coquendi modum, multa hujus differentia. Usus medicus suadet bis coctum, sale, aromatibus, leviter conditum, omni glutine perfecte liberum; hunc in morbis viscerum debiliun optimi nutrimenti esse *Illustr. L. B. Van-SWIE-TEN Comment. I.* Mica panis in pulvem cocta aptius infantibus alimentum, quam farina, quod matribus inculcandum. Cæterum veteribus adhuc alia recensentur frugum genera, hodie nobis non certo nota, & etiamnum mortales plurimi pane cassava, ex radice *Jatropha manihot* venenata, confecto vivunt, alii alio nutriuntur. Et ægris suis grana *Sago*, ut & gelatinam de *Sago*, Angli Medici in cibum concedunt, HUXHAM, *De morbo colico Damnoniorum.* Londini 1739.

LEGUMINA.

Legumina quasi manu & sine falce lecta, ut GOR-
RAEUS:

AGRICOLA SI QUANDO MANU CEREAIA CARPIT
SEMINA, ET E TERRA SINE FALCE LEGUMINA
VEILIT.

Cerealibus adnumerata veteribus fuere GALENI
testimonio, dum dicit: legumina ea appellant cerealia,
ex quibus non fit panis. Hodie rectius distinguuntur.

Leguminum facultates mala notavit nota HIPPO-
CRATES, & post illum GALENUS: flatulenta,
& concoctu difficillima dicunt, haud recepta sententia.
Distinxere adhuc, quæ cito coctione emollirentur, &
vocavere *τεγαμνα*, quæ minus, *ατεγαμνα*, seu *δυσε-
ψανα*.

A 5

CICER

CICER *Offic. Botanicor.* Classis. Natur. Leguminos: *Germ.* Kichern. *Gallis* Pois chiche, *Anglis* Ciche.

Cicer foliis serratis. Rubrum officinale magis est, album culinare, promiscue tamen usurpatur. Semen est sphaeroideum rotundum fere, licet angulosum, pisco majus. Veteribus inter cibos vilissimum, non tam cito in aqua emolliendum, difficilioris est digestionis.

USUS MEDICUS. Ciceris vires adeo diureticas, ut renibus, & vesicæ exulceratis nocere possint, **DIOSCORIDES.** Nigra potissimum vim habere abstergentem adeo potentem, ut contractos in renibus calculos evidenter frangant, & comminuant, **GALENUS**; hos dein describunt plurimi alii, sed & cautior **TOURNEFORTIUS** se compertum habere, decoctum ciceris dolores atroces adferre, si in renibus, vel vesica calculus fuerit, pronunciavit. Ex diuturno & frequenti hujus usu nil observatum *Illustr. L. B. VANSWIETEN.* Alii inter medicamenta calculum pelentia decoctum, cujus diutino & patienti usu **EUGENIUS** vesicæ calculos comminui, expelli **LAUREMBERGIUS**, affirmant, laudatissimum habent.

ERVUM, & OROBUS *offic. CICER. Botan.* Class. Natur. Leguminos. *Germ.* Orobus. Erwen. *Gallis* Ers. *Anglis* the bitter Vetch.

Cicer leguminibus pendulis articulatis. Semina ex rotundis angulosa, fusca, spadicea, amara, ingrata, uti raro veteribus, ita neque nobis in usus alimentares adhibentur. Quod suppeditent cibum ingrattissimum, eumque adhuc mali succi, hinc a cibis hominum alienum ervum fuisse, monet **PLINIUS**, vomitiones movere, capiti stomachoque onerosum esse, genuaque gravare affirmans, quod jam antea **HIPPOCRATES** observaverat; alia ex ervino pane infortunia alii habent.

Ufus

USUS MEDICUS internus rarus, **GALENO** laudatur, qui ex ervo cum melle medicamentum parari, quod in iis, quæ in thorace hærent, expectorandis, nulli esset secundum. Ervo Augustum curatum reliquit **PLINIUS**. Externus frequentior, dum farina resolvens cataplasmatibus additur. Orobi verni, seu sylvatici purpurei verni C. B. infusum, contra lumbaginem valere **RITTER**. *Acad. N. C. Vol. X.*

FABA *Offic. Botan.* Vicia L. Classis Nat. Leguminos: *Germ.* Bohnen. *Gallis* Fève. *Anglis* the Bean.

Vicia caule erecto, petiolis cirrho deslitutis, anti-
quissimis jam nota temporibus, & edulis, & salubris, etiam in panem coacta fuit: docent Lomentum, Fabacia, **PLINII**. Cruda saporem leguminosum habet, qui coctione mitescit. Forma nota est. Flores fabarum subtilissimum halitum habent, etiam caput tentantem, unde adagium. Ex his aqua florum fabarum in officinis. Stipites cum foliis combusti in cineres, dant salem stipitum fabarum, acrem, alcalinum.

USUS MEDICUS. Fabas pectori amicas ad tussim laudat **DIOSCORIDES**. Farina inter farinas solventes recipitur, quæ & sicca, vel in cataplasma cocta adhibetur. Aqua florum fabarum cosmeticum in scopum domicellis in usu est; aqua ex tota planta, multis aliis ex filiquis, contra calculum arcana; an satis certa fide? narrant tamen **BARTHOLINUS**, **GESNERUS**. Sal, communes salis alcalini dotes, & utiles, sulphure haud enervatus, possidet. Salis vero enixi naturam in officinis potissimum habet.

LENS. *Offic. Botanicorum* Cicer. Class. Natur. Leguminos. *Germ.* Linse. *Gallis* Lentille. *Anglis* Lentils.

Cicer foliolis integris, stipulis indivisis, semen dat, quod ex duobus segmentis sphaericis compositum, durum, politum, obscure flavum, aut rubicundum, aut nigri-

nigricans. Minutulum legumen folis pauperibus in antiquitate relictum fuit, licet temper summis placuerit Philosophis. Elephantiasim, cancrum, a diuturniori ejus usu inducta, relinquere GALENUS, DIOSCORIDES, epilepsiam alii.

USUS MEDICUS decocti primi lentium, ab Arabum traditione ad nos, in plurimis morbis vulgo multus, præcipuus in expellendis variolis. Sunt qui rideant, sunt qui probent. Farina, ut farina fabarum, resolvens. Infusionem lentis palustris pro infallibili contra icterum secreto habet RAJUS.

LUPINUS *Offic. Botan.* Classis Natur. Leguminosar. *Germ.* Feigbohnen. *Gallis* Lupin. *Anglis* the Lupin.

Lupini calycibus alternis, appendiculis lateralibus nullis, femina, officinalia, majuscula, orbiculata, non nihil angulosa, compressa, una parte cava, foris albidâ, intus sublutea, & perquam amara, coctione mitescencia aliquantulum, olim edulia fuere, hodie vero non in usum vocantur, folis officinis relicta.

USUS MEDICUS internus multis suspectus ex **AVERRHOIS** opinione, & observatione *Sim.* **PAULLI** Externus multus in tumoribus, contusionibus, farinæ cum aceto, oxymelle simplici, composito, in cataplasma coctæ. In gangræna itidem extollunt Medici, & Chirurgi in lixivio coctam, additis scordio, croco, aceto.

PHASEOLUS *Offic. & Botan.* Class. Nat. Leguminos. *Germ.* welsche Bohnen. *Gallis* Haricot. *Anglis* french Bean.

Phaseoli caule volubili, leguminibus pendulis, compressis, torosis, semen, formam fabarum, filiquas nec adeo crassas, nec lanugine obductas, in acumen deficientes,

nentes, habet. Nutrimentum idem, ac fabæ, concedit,
& quidem mollius.

USUS MEDICUS nullus. In lithiasi tamen **LIN-**
NÆUS.

PISA. *Off. Botanic. Classis Natur. Leguminos.*
Germ. Erbsen. Gallis Pois. Anglis Peas.

Stipulis crenatis cognoscitur. Subrotunda hæc se-
mina in usum alimentarem adhibita, fabis præferuntur
GALENO, quod minus flatulenta sint.

USUS MEDICUS nullus.

VICIA. *Off. Botan. Classis Natur. Leguminos.*
Germ. Wicken. Gallis Vesse. Anglis Vetch or
Tare. Italis Vezza.

Viciæ filiquis sessilibus, foliis retusis, latefcentibus,
semina, difformiter globosa, nigra, ingrata, pecudum
non hominum jam **GALENI** tempore pabulum, n̄
premeret annonæ caritas. Hodie in usus alimentares
nunquam adhibentur.

USUS MEDICUS vix ullus. In Anglia nutrices in-
coquere puerorum potui, ad variolas, & morbillos ex-
pellendos **ALLEYNE.**

Plurimi his adhuc Fœnum græcum, Papaver, Li-
num, Cannabim, Sefamum, & alia adnumerant, sed
quod in usus alimentares non amplius adhibentur, &
ex hac classe omnia non sunt, suis dicentur capitibus.

f

OLE-

OLERA.

Ab alendo, quod oleribus alerentur homines, antequam fruges, & carnes essent. ISIDORUS. PLINIUS.

ACETOSA *Off. Botanicorum* Lapathum. Clais. Natur. Incompletarum. *Germ.* Sauerampf. *Gallicis* Oseille. *Anglis* Sorrel. *Italis* Acetosa.

Lapathum acetosum, sexu distinctum, foliorum sagittatorum hamis brevibus. HALL. Acetosa latinis, Græcis oxalis, in utraque lingua ab aciditate dicta, plures habet species, quarum tamen tantum duæ in usum culinarem & medicatum veniunt, scilicet: longifolia & rotundifolia. Juscula cum acetosa fiunt gratissima, & facta ad manducandas carnes, pisces, ova, quæ inde gratiam acquirunt, nostris in mensis ulitatisima sunt. Tota planta officinalis est; folia, radix maxime, & semen. Recentis folia grate acida, ad ultæ stupefacientia, senis effæta radix.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi humores soluti in putredinem vergunt, in febribus acutis, biliosis, putridis, in scorbuto putrido, diarrhœa, dysenteria, biliosis, eximius; imo in scorbuto cum dissolutione humorum putrida, rancida, sero lactis cum aliis incoctæ plantæ fere specificus. Miscendo acetosam & cochleariam etiam simul crescentes, in jusculis avenaceis, sese curare a scorbuto Grænicos, autho est BARTHOLINUS. Scorbuticos, dum inter alimenta immiscerentur folia acetosa, quam plurimos curatos, in Nosocom. Paris. GEOFFROY. Folia sub cineribus in proprio humore cocta. macerata, ad maturandos abscessus laudantur. Radix acetosæ, ut etiam semen, non adeo acida, quam roborantia, in alias indicationes adhibentur. Exsiccatæ radicis infusum

fusum rubellum est, instar clareti, quod multis in scopum diæticum magni habetur.

PRÆPARATA. *Conserua, Aqua, Syrupus.* Aqua proferibi possêt.

APIUM palustre *Off. Botan.* Classis Natur. umbelliferarum. *Germ.* Eppich. *Gallis* Ache. *Anglis* Smallage.

Apium foliis caulinis linearibus, in mensis non adhibetur, utpote jam veterum testimoniis suspectum, sed cultura mansuetum apium fit; id dulce, seu Celeri Italorum vocant, unde plurima veterum loca etiam pugnantiæ pateant. Dicit **GALENUS** apium inter cætera familiarissimum esse, ori, stomachoque gratissimum; apio gratiam vulgo esse, & in condimentis gratiam habere **PLINIUS**; sed & idem apium defunctorum epulis feralibus dicatum steriles reddere mares, feminasque, & comitalem morbum inducere, ex aliis scripsit; unde plantæ laus, & infamia. An recentis radicis, ob vaporosum principium, cerebro, & nervis inimicum, usus internus suspectus? Officinæ habent radicem inter Vaperientes; semina quæ parva, gibba, grysea, inter IV. calida minora.

USUS MEDICUS totius plantæ diureticus, incidens, etiam infarctis pulmonibus cum melle proficuum; Radicis idem. Succus plurimis experimentis in detergendis ulceribus mirabilis, vulneribus utilis, unguentis ad cancrum adhibitis, chirurgis multis additus. Semina radicibus magis aromatica eundem fere usum habent. Planta apoplecticis, epilepticis, vertiginosis noxia habetur **LINNAEO**.

BETA *Offic. Botanic.* Classis Natur. Incompletarum. *Germ.* Bete, Bisse. *Gallis* Poirée. *Anglis* Beets.

Olus hoc in hortis cultum satis molle, ut alia mensis adhiberi possêt, ut a veteribus etiam adhibitum fuit.

Memi-

Meminit **GALENUS** cujusdam edulii ex lente, & beta concinnati, quod non fanis modo, sed etiam ægro- tantibus exhibebat **HERACLIDES TARENTINUS**. Hodie albæ folia, & costæ in mensas recipiuntur; rubræ cauliculi elixi condiuntur, nec ultimum locum in- ter bellaria habent. Cæterum plures betæ species sunt, est enim alba, rubra vulgaris, & beta rapa dicta.

USUS MEDICUS folius succi betæ, semper aqua temperandi, errhinus.

BRASSICA. *Off. Botan.* Classis Naturalis fili- quosarum. *Germ.* Kohl. *Gallis* Chou. *Anglis* Cab- bage and coleworts. *Italis* Cauli, & caolo.

Brassica capitata rubra C. B. femina officinis largitur. Inter hortensia olera principatum omnium consensu obtinens Brassica, plures, culinis usitatas & salubres species exhibet: capitatam, non capitatam, viridem, fuscam, crispam cæruleam, albam; est etiam, quæ ex florido caule cauliflora dicatur, sicut ex tumente cau- le, caulo - rapa.

Veteribus sacra, & adorari solita, a maximis lauda- ta Philosophis est; **CATONI** pro universali medi- cina habita, etiam **VARRONI** contra pestem au- xilio fuit. Nihilominus id tenendum, omnium brassica- rum decoctum summopere foetere, statim putrescere; educit etiam experimentum magnam copiam salis al- calini volatilis, & ex capite mortuo salem alcalinum fixum, ut inde, quibus conveniat, quibus exhiberi non debeat, haud obscurum sit. Officinæ asservant solam brassicam rubram, & femina.

USUS MEDICUS in causa acida utilis. An inde in- telligitur, cur laudetur in scorbuto? in podagra? ebrie- tate? Cur conferat raucis, asthmaticis, hydropicis? cur sit vulneraria, etiam antiphthifica? Empiricum decocto brassicæ curasse ulcus inuofum, quod ab aliis curari non posset **MAU. HOFFMANNUS**. Nonne
decocto

decocto admodum saponaceo, alcalescente, sordidum depurabatur ulcus, & in conditionem vulneris redigebatur? Præterea brassicam in ulceribus, & lepra vino incoctam admodum utiliter adhiberi reliquit **CAMERARIUS**. Externe folia bubonibus & anthracibus cum oleo raparum feliciter imponi **DIEMERBROECKIUS**. Scopo maturante, emolliente, cocta in cataplasmatis consistentiam, adhiberi possunt iisdem, vel aliis tumoribus. Foliis brassicæ infantum tinea laborantium capita teguntur; calefacta etiam folia locis cantharidibus vexatis applicantur. Hydropicam potumuriæ brassicæ conditæ curatam etiam legimus.

CHÆROPHYLLUM. *Off.* Scandix *L.* Classis Naturalis Umbellifer. *Germ.* Kerbelkraut. *Gallis* Cerfeuil. *Anglis* Chervil. *Italis* Cerefoglio.

Scandix seminibus nitidis, ovato-subulatis. Olus suaveolens, & sapidum, ori gratum, ventriculo conveniens, estur in acetariis crudum, in brodiis incoctum; exsiccatum vix multas vires retinet, sed in prunas ardentes injectum, ut nitrum fulgurat.

USUS MEDICUS ab omni antiquitate jam multus; nam licet nec hodie certum, an chærophyllum nostrum **DIOSCORIDIS** sit Gingidium, aut Scandix, quanquam illico **LINNÆUS** scandicem nominaverit, tamen sub ipso jam chærophylli nomine multæ laudes inveniuntur. Chærophyllon canceratis mederi, ex aqua multa pituitam resolvere, urinam, & menstrua pellere, tritum cum axungia vetere parotidas discutere, adhæc succum potum sanguinem ob casum, percussionem, vel contusionem, extravasatum, certo experimento discutere, dixere. Sunt qui ad tumores duros discutiendos, ad inveterata cutis mala, impetiginem, lentiginem, scabiem, laudent succum sero lactis dilutum, matutino tempore in lecto haustum. Vis solvens in morbis hypochondriacis, & melancholicis utilis, constanti experimento deprehensa est. Succum cum nitro, & syrupo 5. rad. aperientium in qualibet hydropisi maxime proficuum, quarta

B

quaque

quaque hora assidue sumptum, expertus **GEOFFROY**; quin addit, hoc si medicamento non curetur hydrops, vix alio sanari. Decoctum ad dolores puerperarum posthunos ex grumoso sanguine exortos **ÉT MULLE- RUS**, & expertus laudo, & omnes puerperas jusculis folis ex *chærophylo* tractatas nulla alia medicina indigere affirmo. Laudatur adhuc ad hæmorrhoides, ob- structiones, renum vitia, vertiginem. Sed an non tentandum, an diuturno usu medeatur cancris? nul- lum est in experimento periculum.

CICHORIUM *Off. Botanic.* Classis Naturalis Composit. Semisofculofarum. *Germ.* Cichorien- wegwart. *Gallis* Cichorée. *Anglis* Succory. *Ita- lis* Cicoria.

Cichorium foliis pinnatis, pinnis triangularibus, den- tatis. Duplex est, sativum, & sylvestre. Prius ma- gis culinis inferviens, sapidum *ægis*, posterius acre, saponaceum, amarum *πικρῆς* veteribus, magis officini- nis adhibetur.

USUS MEDICUS totius plantæ in hepatis, lienis, ac viscerum abdominalium obstructionibus exi- mius, sapientum ventribus amicus. Curavit icteros satis pertinaces, & difficiles solo harum plantarum de- cocto meracissimo, larga exhibitio copia, *Illustris. L. B. van SWIETEN*. Diarrhœa bono est signo. Suc- co cichorei condensato vetulam ictericam, aliis nihil proficientibus, curatam vidit a **MOENICHEN**; juscu- lis cichoraceis, in prima mensa haustis, melancholia hypochondriaca profligata est, **RHODIUS**; solo foliorum usu, in acetariis comestorum, diuturnas & per- tinaces febres intermittentes domitas, **GEOFFROY**. Radicem in febre hectica laudat **CRATO**. Novissime specificum in hypochondriacis, cachecticis, hecticis & febre lenta laborantibus habet, qui omnes fructus in his damnat, **ROEDDER**; an casto utrimque ju- dicio? Cichorium podagræ opponit **SPIGELIUS**.

Præpa-

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia cichorei non magni usus. Extractum tota vi plantæ gaudens. Syrupus de cichoreo bonus. Syrupus de cichoreo cum Rheo compositus, non adeo concinnus, pacate tamen alvum infantibus subducens, ad II. III. IV. cochlearia exhibitus. Radix condita non satis necessaria.*

ENDIVIA, seu SCARIOLA *Off. Botanic.*
Cichorium. Classis Natur. Compositar. Semiflosculosar. *Germ.* Endiwien. *Gallis* Endive ou Scariole, *Anglis* Endive.

Cichorium foliis integris, crenatis, præcedentis species a nonnullis habetur, ab aliis, ut RAJO, distinguitur, & hujus adhuc tres differentiæ, latifoliæ, angustifoliæ, crispæ, recententur. Culinis, & officinis adhibentur. Officinalia semina, similia feminibus cichorii, IV. feminibus frigidis minoribus adnumerantur.

USUS MEDICUS recentis plantæ ac cichorii idem.

PRÆPARATA. *Aqua endiviæ inutilis, endiviæ Syrupus bonus.*

LACTUCA *Off. Botanic.* Classis Naturalis Compositarum Semiflosculosarum. *Germ.* Salat, Lattich. *Gallis* Laitue. *Anglis* Lettice. *Italıs* Lattuca.

Lactuca sativa est lactuca officinarum. Lactucarum plurimæ hodie species in mensis coluntur; est enim lactuca non capitata, capitata, Romana, maxima, Austriaca, variegata T. &c. In acetariis crudum, in jusculis elixum, medicis usibus salutare deprehensum hodie olus, antiquitati modo celebratum, modo vituperatum fuit. Mortuorum cibo relictum, & inferis solis usitatum, AUGUSTUM tandem percuravit. Eunuchion primo Pythagoreis dictum, tum PLINIO, RAJO; an recte confirmatum? Habemus in officinis semina parva utrinque acuminata, oblonga, compressa,

B a

fa,

sa, coloris cinerei. Habemus etiam aquam stillat. Lactuca agrestis non est adhuc officinalis.

USUS MEDICUS ob vim solventissimam, & leniter pacantem, eximius. **GALENUM** multum ab hac planta beneficii in juventute, & senectute percepisse habemus; dum enim assidue os ventriculi bile effervescente doleat, se lactuca levatum; tum in senecta studiis exhaustum, & continuis laboribus maceratum, dormire non potentem, a lactucis iterum se refocillatum reliquit. Phreniticum liberaliore usu se curasse **DURETUS** affirmat. In siccoribus alvi constipationibus, hypochondriacis, & melancholicis, magna copia ingesta, ut blande alvus solvatur, magni sunt usus. Hypochondriacum malum usu lactucarum solutum in *Ephem. N. C.* habetur; & his in casibus succus expressus, vel ipsa planta ad libras in sero lactis cocta, expressa, cum motu corporis, frictionibus abdominis, hodie frequenter sumitur. Semen inter quatuor semina frigidiora numeratur. Aqua inutilis est.

MALVA *Off. Botanic.* Classis Natur. Columniferarum. *Germ.* Pappeln. *Gallis* Mauve. *Anglis* Mallow. *Ital.* Malva.

Malva caule erecto, foliis fere palmatis, obsolete ferratis. In re alimentaria non exiguum olim usum hoc olus, quod jam eviluit, habuit, ut id omnia testantur veterum monumenta, tum etiam celebratissimum apud **ATHENÆUM** medicamentum, sitim famemque sedans ex malva, & asphodelo compositum. Adjecta malvæ, doloris mitigativæ, omnimorbæ, omnibonæ, epitheta usum medicum satis confirmant.

Plurimæ hujus species sunt, quæ fere promiscue in officinis usurpentur. Habemus radicem, folia, flores, semina. Flores tamen ex eadem planta vulgari non sunt, sed ex Malva arborea, seu rosea folio subrotundo **C. B.** exactius Alcea foliis sinuato angulatis **L.** Inter **IV.** herbas emollientes planta recensetur.

USUS

USUS MEDICUS ratione virtutis emollientis, inviscantis, & lubricantis, certus. Unde duram alvum, vel tardam movet, acrem excoriatam sopit, urinæ ardorem & acrimoniam mitigat, etiam inflammationes & spasmodicas constrictiones tollit, doloris mitigativa, per os assumpta, per anum injecta, externe etiam applicata. In constipatione, dysenteria, affectionibus urinariis, stranguria, dysuria, tum & in calculosis, ubi motus calculus est, utilis; tum in pectoris morbis, tussi sicca, acri, convulsiva, in pulmonis, renum exulcerationibus, phthisi, in intestinorum aut aliarum partium inflammationibus, prodest. Ipse **FORESTUS** a gravissima dysuria decocto malvæ convaluit. Dosis Manip. unus. Mulier pro iliaca desperata habita, aliis nihil juvantibus, jusculo malvæ quotidie assumpto restituta est, apud *eundem*. Foliorum malvæ fervidum infusum, momento spiritus vini temperatum egregium ad erysipelas remedium est. Potest etiam instar potus Thee sumi. Dosis ad libr. aq. manip. semis.

PRÆPARATA. *Conserva* ex floribus malvæ simplicis in iisdem, maxime in tussi, phthisi, renum calculosis vitiis, laudata. *Conserva* malvæ arboreæ vim adstrictoriam habet.

PETROSELINUM vide de Diureticis.

PORTULACA *Off. Botan.* omnium. *Classis* Natur. Polyantherarum *Germ.* Bortzelkraut. *Gallis* Pourpier. *Anglis* Purslain. *Ital.* Porcellana.

Portulaca foliis cuneiformibus, sessilibus, in mensis plurimis in regionibus cognita, nobis in officinis fere tantum habetur; veteribus nota, forte tamen cum alia confusa **DIOSCORIDI**, & **PLINIO**. Frigidi, & aquosi temperamenti esse, & paucæ participem austeritatis **GALENUS** rectius pronunciavit. Succulenta, & mucilaginosâ tota, succum facile largitur, spissum, acidum spirantem, salinum. Ex decocto salnitro similis eductus fuit sæpius. Semen parvum, ex

B 3

rubro

rubro nigrum, inodorum, durum, sub dentibus crepitans, saporem habet leniter siccantem.

USUS MEDICUS in febribus æstivis, biliosis, inflammatoriis, cum sero lactis decoctæ portulacæ, optimus; ad erosiones partium cum febre, ubi acrimonia demulcenda, humorum temperandus motus, conveniens; etiam in dysenteriis biliosis laudatus; mucoso enim suo lentore acria inviscat, acido suo putredini resistit. Succum in calculosa dispositione utilem, syrupum stranguariæ proficuum, multi habent. Seminis non adeo certa fama est. ♀

SPINACHIA, SPINACIA. *Off. Botanicor.*
Classis Natur. Incomplet. Germ. Spinat. Gallis
Epinars. Anglis Spinage. Italis Spinazo.

Molle sed inspidum olus, aromatibus temperatum, plurimis in regionibus multum in usu est, facilis digestionis, pauci nutrimenti, alvum emollit.

USUS MEDICUS nullus.

His adhuc alia olera addi possunt, ut blitum, borrago, buglossa, summitates lupuli, pimpinella sanguiforba, mercurialis &c. quæ, quoniam non adeo hodie in usu sunt, in sua singula capita digesta sunt.

R A D I C E S.

DAUCUS *Off. Botanicor.* *Classis Natur. umbelliferarum. Germ. Mohr Ruben. Gallis Carotte.*
Anglis Carrot.

Dauci feminibus hispida duæ species sunt, sylvestris, & hortensis, prior medicinæ, posterior alimentis magis

gis infervit. Officinalia semina ex viridi fusca, villis eminentibus, & quasi pilis circumdata, pediculorum forma, aromatica, stimulantia, subamara, fere acria, in scopum carminativum, diureticum, laudata, recensentur inter semina IV. calida minora. Radix alimentis adhibita anti-acida, pinguefacit, **ARBUTNOT**
Practical Rules of Diet.

USUS MEDICUS. Radicis recentis succus melle remixtus ad aphthas extollitur; succus excoctus in tussi infantum & phthisi valet, **SCHOBERUS**. Seminibus vis lithonriptica a plurimis adscribitur, per casus etiam **HELMONTIO**, & *Ephemeridibus* N. C. confirmata. Exhibentur in pulvere ad dr. semis. I. bis, vel ter de die sumendam, infunduntur ad unc. I. II. ♀

NAPUS, NAPUM *Off. Botanicor.* Brassica. Classis Natur. Siliquosarum. *Germ.* Steck-Ru *Ben.* *Gallis* Navet. *Anglis* Navew. *Italıs* Napo

Brassica radice caulescente, fusiformi. Præcedenti dulcior, & gratior cibus, antiquitati etiam multum memoratus fuit.

USUS MEDICUS potissimum feminis est, quod in officinis asservatur. Estne vis in semine napi antidota? Napos minores, nigricantes, raspatos, cataplasmatıs forma applicatos, arthritidem fugasse, **CHEVALIER** *Recueil periodique d'observations de Medicine de Chirurgie, & de Pharmacie* T. I.

PASTINACA *Off. Botan.* Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Pastinack. *Gallis* Panais. *Anglis* Parsnep.

Pastinaca foliis simpliciter pinnatis, in sylvestrem, & sativam a **DIOSCORIDE** distinguitur. Sylvestris in medicina sativa longe efficacior habetur. Radicis cortex ex fusco flavescens, carne alba, odoris aromatici, saporis similis, non ingrati. Semina etiam officinalia, magna, plana, margine foliaceo cincta, odorata.

B 4

USUS

USUS MEDICUS aliquando in jusculis medicatis scopo resolvendi, abstergendi, & diuretico, quas vires habere videtur; utiliter exhibetur infusa, vel vasis clausis leniter cocta radix. Semina in eisdem usus, ac semina dauci laudantur, cum succo glycyrrhizæ in pilulas redacta ad calculum, & vesicæ ulcera valent. Suntne annosæ radices venenatæ? virulenta ab his symptomata in *Artis Physico-Med. N.C.* vol. VI. DAN. HOFFMANN. Sed erantne vere radices pastinacæ?

RAPA *Off. Botan.* Brassica L. *Classis Natur.* Siliquosarum. *Germ.* Ruben. *Gallis* Rave. *Anglis* Tournepe. *Italıs* Rapo.

Brassica radice orbiculari, carnosa, ab omni tempore magnum in re alimentaria, & medicina usum habuit, vario sub nomine designata. Rapum, & napum, ut ut **DIOSCORIDES** distinxit, conjunxit iterum **GALLENUS**. Non parva raporum gloria est, quod unum in templo Apollinis Delphis dicatum e plumbo, beta una ex argento, & raphanus ex auro, ordine quali dignitatis in cibus. Ut olim, ita & hodie multum mensis adhibentur rapæ; sed flatulentæ sunt experimento **BOYLEI**; hinc alunt quidem, sed inflationem pariunt, **DIOSCORIDES**. Cymæ pro mensis abjiciuntur, licet olim adhiberentur; nobis solæ advocantur radices.

USUS MEDICUS. Decoctum raparum non decorticatarum, etiam succus expressus addito melle despumatus, incomparabile dat remedium contra omnia ulcera, maxime vero aphthas; tum & contra pulmonis infarctus deterfiva, & antiscorbutica vi agens multum præstat. Difficilem respirationem decocto raparum sæpius curavit **LANZONI** *Acta Phys. Med. N.C.* Vol. I. Tuffes pertinacissimas **CRATO**; exficatarum raparum brodio infantum tabem **IDEM** asserente **HOFFMANNO**. Externe in lacte coctas, & in emplasticam formam redactas, locis podagricis calide applicatas, doloris sedativas habent **CRATO**, **FORESTUS**, & alii. Decoctum in tenesmo, & diar-

diarrhœa infantum contumaci cum butyro, oleo amygdalarum dulcium, in clysmate injectum, præsentissimam opem sæpe tulisse Fr. HOFFMANNUS de præstantia remedium domesticor. Aphrodisiacæ rapæ non sunt, licet ex DIOSCORIDÈ, GALENO, exscribant multi. Oleum etiam, in quo tantillum sacchari solutum est, cum syrupo convenienti ad aphthas valet.

RAPHANUS *Off. Botan.* Classis Naturalis Siliquosarum. *Germ.* Rettich. *Gallis* Raifort. *Anglis* Radisch. *Italıs* Rafano.

Maximus antiquitati raphano honos fuit, MOSCHIONE, PLINIO Authoribus; nam & phthifim cordis, morbum olim Ægypto familiarem, ignotum nobis, curavit, & in templo sacratu fuit.

Fabula narratur, sacros ab Apolline Delphos

Omnibus hunc aliis præposuisse cibis.

Ex auro, ut raphanum sacrent, pondere betam Argenti, plumbum rapa fuisse ferunt.

Sed & brassicam ARISTOTELES vocavit raphanum. Comeditur cruda aliquando radix & cocta: acrimonia in cortice maxima est, similis ac in aliis antiscorbuticis plantis; & licet hæc coctione multum perdat, illud tamen sacchareum, & dulce, quod rapis inest, & peculiari arte saccharum sal nativus raphanum esse demonstratur, constanter deest raphano.

USUS MEDICUS, antiscorbuticus, incidens, aperiens, diureticus. In causa tenaci, frigida, mucosa, cerevisiis, vinis medicatis, injicitur in taleolas dissecta radix tota, vel folius radicis cortex; sed etiam pressus succus in scorbuto lento, acido, tussi, asthma, raucedine, ischuria datur; ita raucedo pertinax raphani syrupo curata: asthma siccum, convulsivum, raphani esu sublatur, in *Ephem*: N. C. & de aliis morbis alia apud varios exempla sunt. Extemporaneo experimento ex radice in tenues lamellas secta, inter-

aspero inter singulas lamellas saccharo, syrupi species habetur, ad eadem mala utilis; utilis itidem cum sale muria. Lamellæ ipsæ recenter sale aspersæ, applicatæ corpori, rubefaciunt sunt, ischiadicis proficiunt, TABERNÆMONTANUS. Folia contusa, cataplasmatis forma applicata, dolores, & tumores frigidus artuum tollunt.

RAPHANUS RUSTICANUS *Off.* Cochlearia *Botan.* Classis Naturalis Siliquosarum. *Germ.* Meerrettich, Krain. *Gallis* Raifort sauvage. *Anglis* Horse Radisch.

Pro ciborum condimento, contusa, rafa, momento vini aceti adjecto, in mensis carnibus, piscibus, hinc inde adjungitur, præcedenti longe mordacior, radix.

USUS MEDICUS præcedenti in iisdem morbis efficacior. Cerevisias, vina medicata antiscorbutica, fere semper ingreditur: in hydropè multum laudatur; & ipsa arthritidis hoc quoque curata est, in *Ephemer.* N. C.

RAPUNCULUS *Off.* *Botan.* Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rapunzel. *Gallis* Réponse. *Anglis* Rampions. *Ital.* Raponzolo.

Rapunculus foliis imis cordatis, superioribus angustis, spica cylindrica, longissima; in acetarils recentis radices adhibentur cæterum non adeo magni usus. Aliæ species plurimæ etiam edules sunt.

USUS MEDICUS, quod nec in officinis recipiatur, vix ullus.

SCORZONERA *Off.* *Botanic.* Classis Naturalis Compos. Semifloccularum. *Germ.* Schlangen-Kraut, Haberwurtz. *Gallis* Scorzonnaire, Cerfisi. *Anglis* Scorzonera Viper's grass.

Scorzonera caule ramoso, foliis amplexicaulibus, integris, serratis, in alimentis multum adhibita radix, magni

magni semper in medicina facta est. Oblonga est, car-
nosa, varix crassitie, foris nigra, intus albissima, fra-
cta lac fundens, cremoris lactis consistentia, saporis
subdulcis, cum leni adstrictione & aromate. Nutri-
mentum demulcens optimum concedit incocta juscu-
lis, condita in acetariis; non exacte sub sabulo asser-
vata adulta, effocta esse solet.

USUS MEDICUS demulcens in morbis ex acrimo-
nia humorum oriundis, etiam podagricis, **ARBUTNOT.**
l. c. Decocta ex hac radice frequentissima unc. semis
cum aliis, unc. unius, vel & unc. duarum dosi, dum
sola datur. Laudatur iterum scopo solvente morbis
hypochondriacis utilis, sed tunc ad lib. præteribi de-
bet cocta, & expressa. Succus expressus decoctioni
preferendus est. **ARBUTNOT** *Practical Rules of*
Diet.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia, Radix condita, ad*
quid?

SISER, SISARUM *Off. Sium VAN ROY.*
Classis Naturalis Umbellif. *Germ. Zucker-Rüb-*
lein. Gallis Chervi. Anglis Skirrets. Italis Sisaro.

Sii foliis pinnatis, floralibus ternatis, radices, exi-
guæ, longæ, napiformes, **TIBERIO** multum ada-
mata, mensis adhuc hodie plurimis in locis magis,
quam quidem officinis, celebrantur; assumuntur coctæ,
in pulvem redactæ, aslatæ, etiam in acetariis conditæ.
Saccharum inde tentatum **MARGGRAFIO** *Acad. de*
Berlin.

USUS MEDICUS vix multus, aperiens, vul-
nerarius tamen.

TRAGOPOGON *Off. Botan. Classis Natura-*
lis Compositar. Semiflosculos. Germ. Braun-
bocksbart. Salsifis. Gallis Serfisi. Anglis Goats-
Beard.

Tragopogon foliis integris, strictis, calycibus florem
superantibus. Scorzonerae toto habitu similis radix,
in

in usum alimentarem, & medicum, eodem modo ut illa adhiberi potest, & adhibetur.

USUS MEDICUS idem.

His jam etiam radices bulbosæ addi possent, ut porrum, cepa, allium, tubera &c. Sed, & hæc in alia capita digesta sunt. Dicitur tamen adhuc de cicutaria debet.

CICUTARIA PANNONICA. CLUS.
CHÆROPHYLLUM *Botan.* Classis Natur.
Umbellif. *Viennensibus* Peperlein.

Chærophyllum caule lævi, geniculis tumidis, radice turbinata, carnosa, jam olim industrius CLUSIUS in hortis, & herbis Viennensibus agricolis prodire, & novo vere succulentas radices cum novellis foliis in foro venales reperiri, coqui etiam cum oleo, aceto & sale, primis mensis inferri, prodidit; quam vero salubri cibo! ipse se nescire fatetur. Quin frequentem, ejus usum non sine noxa esse, & capitis gravedinem, doloremque sibi attulisse affirmat; suspectæ radices hodie tempore quadragesimæ cum oleo coctæ adduntur jusculis; coctæ, vel crudæ acetariis.

USUS MEDICUS nullus.

FRUCTUS.

AMYGDALÆ *Off. Botanic.* Classis Natur. Callyciflorarum *Germ.* Mandeln. *Gallis* Amandes. *Anglis* Almond. *Italis* Mandole.

Amygdalus foliis serratis, infimis glandulosis, suas officinis divitias largitur. Duplex amygdalus: dulcis, & amara, jam DIOSCORIDI nota fuit, dulcem enim

enim esui, amaram medicinæ magis aptam esse monuit, ut etiam hodie ex dulcibus non solum pulticulae, placentæ, panes, quos marcos vel marcipanes vocant, conficiantur, sed etiam ad temperandam aliarum rerum acrimoniam, infinita in mensis varietate intermiscuantur, saccharo incrustentur. Plurimum alimenti habent. Id quod in amaris amarum, alembicum transcendit volatile, homini innocuum, gallinis, & omnibus fere avibus noxium, vulpibus etiam venenum esse DIOSCORIDES reliquit. Oleum ex amaris pressum non amarum, sed dulce est. Dulcium oleum pressum longe citius aliis oleis pressis rancescit. Rancidum venenum est. Furfures ad detergendas manus commode adhibentur.

USUS MEDICUS in scopum nutrientem, obtundentem acrimoniam, relaxantem. Emulsio ex amygdalis dulcibus, recentibus, decorticatis, varia spissitudine, ab unc. semis ad unc. unam præscriptis, facta laudatur, acuitur aliquot amygdalis amaris ob saporis gratiam. Oleum recenter pressum, inodorum, & insipidum fere, emollientissimum est, & in illis morbis, ubi acrimonia humorum demulcenda est, crispatae, & induratae partes solidæ relaxandæ, acrimonia obtundenda, ut urinæ ardore, ejus suppressione, dolore nephritico, colico, suppressa puerperis alvo, pectoris asperitatibus, per se, vel aliis junctum, varia in variis casibus dosi, ab unc. I. II. ad lib. semis lib. I. feliciter exhibetur, per os potum, per anum injectum; puerperis per se ad unc. I. sæpius datur, vel etiam jusculis calidis commiscetur; clysmate etiam injicitur.

ARMENIACA MALA *Off. Botanicorum* PRUNUS. *Classis Natur.* Calyciflorarum. *Germ.* Apri-cosen. *Gallis* Abricots. *Anglis* Apricocks.

Prunus floribus sessilibus, foliis subcordatis. Fructus fere globosus, etiam sulcatus, intus forisque aureus, carnem magis farinosam, minus succulentam perficis, ossiculum compressum, læve, nucleum non injucundum subamarum habet. Crudus, coctus, estur fructus, etiam conditus, exsiccatus.

USUS

USUS MEDICUS vix multus; est tamen ana-
lepticus.

AVELLANÆ NUCES. *Botanic.* CORYLÆ.

Classis Natur. Amentacearum. *Germ.* Haselnus.

Gallis Noisette. *Anglis* Haselnut. *Italis* Nucelle.

Corylæ stipulis ovatis, obtusis, in usum alimenta-
rem magis, in medicum minus impenduntur, minus
oleosæ, magis compactæ, duræ sunt.

USUS MEDICUS nullus.

AURANTIA MALA *Off.* CITRUS *Bo-*

tanic. *Classis Natur.* Calyciflorarum. *Germ.* Po-
merantzen. *Gallis* Orange. *Anglis* Oranges.

Citrus petiolis alatis. In octona loculamenta divi-
sibilis fructus globosus duplex est. Dulcis corticem
carnosum, unam, duas lineas crassum, coloris extus
crocei aurei, intus albidus, cum medulla subflava dulci
vinosa habet. Amarus subtristi colore flavet, glandu-
losus magis, odoratus medulla acriori. Prior no-
stris usibus acetariis, medicis posterior potissimum di-
catur, licet promiscue uterque usurpetur.

USUS MEDICUS hujus pomi in plurima uti-
lis; corticis merito seu siccati, seu conditi, in aliam
cardiacorum classem relata vis, stimulans, incidens,
stomachica, & carminativa in causa frigida. Siccatus
in pulvere sumi potest cortex, a scrup. semis, uno,
ad drach. semis; conditus per taleolas, vel electuarii
forma ad unc. unam non limitanda dosi, in morbis ven-
triculi a laxitate, mucositate, flatibus; recens cum saccha-
ro contundi, & sic in electuario sumi, aut superfuso
spir. vini forma intusi spirituosus, in easdem indicationes
dari potest. Caro aurantium dulcium comeditur sola,
vel saccharo condita, grato æstivis caloribus refrige-
rio. Succus solvens hypochondriacis, & febrienti-
bus utilis, his non præscripta dosi, datur illis in sero
lactis, decocto hordei ad unc. II. IV. Acidorum suc-
cus ad unc. I. II. III. expressus aquæ lib. I. immixtus,
saccha-

saccharo contemperatus, potum dat gratissimum ad sitim extinguendam, sanguinis æstum temperandum, maxime in biliosis, & febre putrida laborantibus; hinc etiam ablato cortice ptisanis secta incoquantur poma aurantia. Est præterea in scorbuto putrido multis probata, nec ingrata medicina. Adhæc pulvis foliorum aurantiorum drachmæ semis bis de die dosi nuper in convulsionibus, epilepsia tentatus a Cl. STOERCK non spernendos in multis effectus edidit, etiam *Illustr.* L. B. Van-SWIETEN confirmavit.

PRÆPARATA etiam varia sunt. Flores conditi ad tertiam cardiacorum classem vere spectant, ut etiam quæ ex his destillatur *Aqua Napæ* officinis dicta. De corticibus jam dictum est. Est oleum expressum, & destillatum, prius posteriori gratius, valentius; utrumque ad gutt. II. III. V. elæosacchari forma exhibetur: est medicamentum stimulantissimum. Cæterum, & fricando saccharum ad cortices recentes aurantiorum, elæosaccharum egregiæ virtutis, in iisdem casibus utile conficitur. *Syrupus* corticum aurantiorum laudandus. *Essentia* proficua ad gutt. XX. XXX. sola vel aliis juncta. Notari meretur essentiam aurantiorum ex vini spiritu, summo sub frigore efficaciorum, quam alio tempore, obtineri, de BERGEN *Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I.*

CERASA *Off. Botan.* Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Kirschen. *Gallis* Cerises. *Anglis* Cherries. *Ital.* Ceregie.

Cerasus foliis ovato-lanceolatis. Cerasorum varietates sunt differentiatæ, quæ crudæ, coctæ, diverso modo præparatæ, in usus alimentares adhibeantur. Laudatissima sunt acidissima, nigra, & quasi sanguineo succo turgidula. Condiuntur pro bellariis; contunduntur pro vino cerasa.

USUS MEDICUS in morbis chronicis, ubi obstructions resolvendæ, impacta referenda, specificus: melancholicis, atrabiliaris, maniacis, tanta copia, ut diar-

diarrhœam inducant non cito supprimendam, sumpta plurimum profunt, atque hæc curatio raro *Illustr. L.B. Van SWIETEN* fefellit. In ea vero scire juvat maxima dosi exhibenda esse, minus in libris, quam unciis peccari; matutino tempore fumenda, jejuno stomacho, nec fermentescibiles liquores superbibendos; dari etiam cocta posse. Cum jure, ptisanis, pro potu ordinario in febribus utiliter incoquantur; solvunt enim, reficiunt etiam, & ptisanam sapidiorem reddunt. Sed estne nigris vis nervina, antispasmodica, subanodyna, uti LINNÆUS contendit? Nucleus an utilis? Gummi emolliens est, *in aliam indicationem utile.*

PRÆPARATA. Cerasa acida, condita, acute febricitibus & grata, & analeptica, & utilia, ut & *syrupus* cerasorum acidorum, habentur. *Aqua* stillatitia cerasorum nigrorum satis grata, reficiens. *Spiritus* cerasorum nigrorum ab Helvetis ad nos adfertur: multum deprædicatus, cardiacus, carminativus, loquelam amissam restituit apud HARTMAN.

CITREA MALA *Offic. Botan.* Classis Natur.
Calyciflorarum *Germ.* Citronen. *Gallis* Citron.
Anglis Citrons. *Ital.* Citroni.

Citrus petiolis linearibus. Fructus oblongus plerumque, raro globosus, maturus aurei citrini coloris, odoris fragrantis, saporis acris, amari, pulpam habet in varia loculamenta divisam, fibrosam, acidam. Mensis pro condimento inserviunt, flavedo, & ipsa pulpa, cujus succo carnes, pisces, & alia irrorantur. Succus aquæ fortis vegetabilis species margaritas, corallia, testacea solvit. CHAMBON; oleo inviscatus in calculo utilis. IDEM. vide *Limonia*.

USUS MEDICUS diversarum partium diversus; & in diversas cardiacorum classes redigendus. *Malum* ipsum certius cardiacum excitans, quam omnes lapides pretiosi officinarum. *Pulpa*, ut & ejus succus, in scorbuto putrido, morbis biliosis, plurimum valent.

Cortex

Cortex exterior, flavedo, oleo stimulante graviora, vino infusa, recens, mirum reficit & excitat, etiam in suscepto miasmate laudata, stomachica est, carminativa.

PRÆPARATA. *Cortex citri* conditus. *Syrupus* de corticibus citri egregiæ virtutis. *Caro* condita non satis noti usus. *Conserva* pulpæ, sili, & putredini adversa; ut & *Syrupus* de acetositate citri. *Aqua* stillatitia citri, aqua stillatitia totius citri utraque laudanda. *Spiritus* corticum in lethargo deprædicatur. *Oleum* citri ad speculum pressum optimum, sed raro in officinis est; oleum citri *destillatum* semper, etiam bonum.

CITRULLI *Off. Botanicorum* CUCURBITA. *Classis* Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Citrullen. *Gallis* Citrouille. *Anglis* Citrul.

Cucurbita foliis multipartitis. Cucurbitarum hæc species in usum alimentarem, & medicum eodem modo vocatur. Pulpa cruda raro, sæpius cocta sumitur, non multi nutrimenti.

USUS MEDICUS ac cucurbitæ idem, magis tamen ad februm æstum, & bilis temperandum furorem laudatur. Aquam stillatitiam, qua tuto caremus, arcanam in casu nonnulli habent. Semina etiam inter IV frigida majora recensentur.

CUCUMERES *Offic. Botan.* *Classis* Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Ummurcken. *Gallis* Concombres. *Anglis* Cucumber.

Cucumis foliorum angulis subrotundis. Noster fructus, qui veterum melo fuisse videtur, fatuus est, aquosus, submucilaginosus, exigui nutrimenti; exiguus, adhuc parum ventricosus, viridis, aceto, & muria conditus acetariis, major jam flavus lactucis dicitur, etiam coquitur, atque in hac re culinarium ingenium variat.

C

USUS

USUM MEDICUM jusculis incocti sanguinem spuentibus ex acrimonia aut dissolutione humorum utilem, indicat succus submucilaginosus, insipidus, refrigerans. In febre hectica ab ulcere pulmonis probavit felici experimento MUZELL in Nosocomio Charitatis Berolini. Pulpam jusculis incoctam febrientibus salutarem proprio experimento docuit RAJUS, jam ante pronunciarat HIPPOCRATES, qui etiam ad ani inflammationes jubet partem cucumeris maturi tritam applicari. Semina inter IV frigida majora recensita, varia dosi ad drach. II. unciam dimidiam, integram, in emulsionibus præscribuntur.

CUCURBITÆ *Off. Botan.* Classis Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Kürbis. *Gallis* Curges. *Anglis* the Gourd. *Italis* Zucca.

Cucurbita folio subangulato, tomentoso, flore albo. Sunt etiam hujus fructus multæ differentiæ, quæ edules, fatuæ, admodum aquosæ, crudæ haud esitantur; sed variis modis, Italis notis, elixantur, assantur, frizantur, exigui cæterum nutrimenti.

VIS MEDICA demulcens, refrigerans; seminum inter IV frigida majora relatorum usus, & dosis, ut congenerum eadem.

CYDONIA MALA *Offic. Botan.* **PYRUS** Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Quitten-Äpfel. *Gallis* Coin. *Anglis* Quince.

Pyrus foliis integerrimis. Hesperidum hoc malum aureum, carnosum, umbilicatum, quinque loculis membranosis divisum, semina plurima oblonga, rubicunda recondit. Caro in initio alba, maturitate, & ætate magis fulva, odoratissima, cruda, austera, plerumque coquitur ad usum alimentares, tum denum gratior, ventriculo convenientior. Semina mucilaginis emollientissimæ gelatinis tum in culinis, tum in officinis, ut & mucilagibus inferviunt.

USUS

USUS MEDICUS. Tyrocnesti rasorum immaturorum, & pressorum succus recens, austerus, acerbus, ventriculum subvertit; adultior hanc vim amittit, & summe roborantem acquirit, ut succus cydoniorum officinarum: idem succus saccharo inspissatus, in syrupum convertitur cydoniorum officinis dictum, in diarrhoeis dysenteriis, utilem. Caro cydoniorum cocta, contusa, & in pulpam per cribrum trajecta, saccharo, aliis etiam aromatibus condita, dat mivam cydoniorum *Off.* egregii in laxitate faucium, ventriculi, & intestinorum, tum angina pituitosa, vomitu, diarrhoea, dysenteria, usus. Habetur etiam oleum pro usu externo, aliis acuandum in scopum roborantem. Semina cydoniorum vero admodum mucilaginosa sunt, interno non nisi in his casibus usu, ubi interior oris, faucium, ventriculi, intestinorum membrana erosa, & omnis mucus obliniens deterfus, dolorificum admodum sensum creat, singultum intolerabilem, dolorem &c. facit, utilia, tum forma emulsionis cum aliis, ad lib. aq. drach. I., exhiberi possunt, clysmatis in unc. aq. VI addrach. I Iβ addito syrupo diacodio, vel alio. Externe vero in exulcerationibus saturatior mucilago valet, ut etiam in fissuris labiorum, papillarum.

CYNARA *Offic. Botan.* Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Artischock. *Galles* Artichaux. *Anglis* Artichoack. *Ital*is Archioceo.

Cynara foliis pinnatis, foliolis oblongis, indivisis, caule spinoso. In mensis magis, quam in officinis usitatus fructus, tener cum sale, & pipere crudus, adultus coctus, estur; comeduntur vero ex hoc capite partes binæ, squammarum carnosæ ungues, & ipse discus. Multi, sed stimulantis alimenti. **ARBUTNOT L. C.**

USUS MEDICUS, licet urinam gravi inficiat odore, vix multus. ♀

C *

DACTY-

DACTYLI *Off. Botanicorum* **PHOENICIS**
FRUCTUS. *Classis Naturalis* *Palmarum.*
Germ. Datteln. *Gallis* Datte. *Anglis* Date. *Ita-*
lis Dattoli.

Phoenicis frondibus pinnatis, foliolis complicatis, fructus oblongo rotundus, dactyli forma, unde & nomen habet, sed crassior, sole siccatus, ad nos adfertur. Pellicula exterior tenuis, fulva, pulpam melleam gratam, officulo oblongo sulco notato, includit. Mensis, & officinis noti dactyli sunt.

USUS MEDICUS in asperitate faucium, in tussi acri, demulcens, forma decocti ad unc. *I. II.* Officulorum haud certa fama est.

EBULI BACCÆ *Offic. Botan.* **SAMBUCI**
HUMILIS *Baccæ.* *Classis Nat. fructiflorarum.*
Germ. Niederholder. *Gallis* Yeble. *Anglis*
 Dwarb-Elder.

Sambucus herbacea floribus umbellatis. In usu alimentari non adeo familiares hæ baccæ, amariore, acriore, quam sambuci. Plantæ cæterum omnia habent similia, nisi quod Ebulus Sambuco valentior.

USUS MEDICUS ac Sambuci idem, sed efficacior, hydragogus, diureticus, solvens, discutiens, stimulans. Radix tota infusa ad drach. duas, unciam semis, exteriori cortice pulverato ad drach. dimidiam, nimio mensium fluxui roborando obvenit. Corticis mediani succus validissimus, hydropicis uncia dimidiæ vel integræ mensura datur: pulvis radices drach. semis, unius dosi, ut & semen, quod ex chamæpityos decocto podagricis, ischiadicis potum, multum prodest. Cataplasma ex foliis extravasata solvit, discutit, maxime sanguinea, serosa. An non pleuritico lateri utilius vesicatorio, rubefaciente alio? utique adhuc solvit? Flores vi diaphoretica etiam laudantur, semina purgante.

PRÆPARATA. *Roob* ebuli validum purgans uncia dimidiæ, aut integræ pondere. *Aqua* stillatitia ebuli

ebuli discutiens, etiam purgans ab aliquibus habetur. Unc. IV. dosi exhibitam singulis diebus, jejuno ventriculo, in ascite & tympanitide utilem, **TABERNÆMONTANUS** dixit. *Sal* etiam non nullis habetur officinis, haud specificæ virtutis plantæ.

FIGUS, seu **CARICÆ PINGUES** *Offic.*
Botan. **FIGUS**. Classis Incompletarum. *Germ.*
 Feigen. *Gallis* Figue. *Anglis* Figs. *Italis* Fico.

Ficus foliis palmatis. Recens furno, sole exsiccata, passa, in officinis carica vocatur. Major ex flavo fusca, mellea, pinguis; minor gustus suavitate sese commendans, a loco, unde adfertur, Massiliensis simpliciter appellatur. Estur fructus maturus, crudus, ventriculo haud commodus, etiam alvum laxat majori quantitate sumtus; cæterum multum nutrit, & pinguefacit.

USUS MEDICUS demulcens, leniens, incrassans, abstergens, in colica saturnina, exulcerationibus internis, doloribus calculosis, tussi sicca, acri, forma decocti, electuarii, emulsionis. Specificas caricas in morbis hepatis habet **LINNÆUS**, in phthisi alii. Externe applicata in lacte cocta, sub cineribus assata, etiam cataplasmatibus intrita, emollit, & maturat; ad bubones pestilentiales jam in sacris laudatur. Gingivis inflammatis apponitur, in gargarismatibus etiam utiliter præscribitur.

FRAGA *Offic. Botanicorum* **FRAGARIÆ**
 fructus. Classis Nat. calyciflorarum *Germ.* Erd-
 beer. *Gallis* Fraise. *Anglis* Strawberries.

Fragariæ flagellis reptantibus fructus ex ovato acuminatus, carnosus, per maturitatem ruber, quandoque, raro tamen, cereus, dulci vinoto succo gratus, & odoratus, exterius multis seminibus nigricantibus exiguis conspersus est. Inter edulia usus est frequentissimi, & tum sylvestria hortensibus præferuntur.

USUS MEDICUS, & ipsius fructus & plantæ, non infimus. Ipsi plantæ quidem vis diuretica, & vulneraria in viis urinariis summopere laudatur: fructus solvens in obstructionibus cum vino, momento cinamomi, saccharo, reficiens, analepticus. Aqua fragorum in usum domesticum confecta, multum cardiaca, refrigerans æstivis caloribus.

JUGLANDES NUCES *Offic. Botan.* Classis Natur. Amentacearum. *Germ.* Nüsse. Baum-
nüsse. *Gallis* Noix. *Anglis* Walnut. *Ital.* Noce.

Juglans foliis subæqualibus, subferratis, fructum dat, qui Jovis glans veteribus dictus est; an quod adeo sapidus? aut quod in eum fructum tantam natura locavit operam? Præter corticem enim exteriorem satis crassum, viridem, tinctoribus inservientem, putamen ligneum durissimum habet, ut non melius in parente fœtus, quam hic fructus includatur; adhæc compacti operimento bifidas putaminum carinas, nucleum in extremitatibus quadrifidum, lignea intercursante membrana dividente, natura cinxit. Nucleus immaturus non nimis oleosus est, emulsum masticatus exhibens gratum: adultior siccatus, flavescens, distata aquosiori parte, rancescit, & inflammat, & oleum largitur pressus, pictoribus, quod nitorem diu conservet, magis, quam oleum amygdalarum, laudatum. Quieta arboris atmosphæra suspecta est.

USUS MEDICUS ipsius maturi fructus, aut etiam dissepimenti hodie vix ullus, licet ex his universalem fere medicinam se habere credant multi. Succum corticis exterioris viridis vomitorium esse multi afferunt: ex hoc vitriolum vegetabile conficere docet **ETMULLERUS**; decoctum ad luum in *Ephem. N. C.* laudatur. Juglandes aridas comestas infallibili eventu tæniæ expellere *Mediolanen*sibus. **Cl. BEREHNS** reliquit.

PRÆPARATA magis usitata sunt: immaturæ nuce, antequam putamen osseum sub calyce crasso viridi in

in lignum induruerit. odoris penetrantissimi aromatici, saporis acerbi, distincti, maceratae condiuntur saccharo, melle, cinamomo, caryophyllis, & aliis aromaticis confixae: sunt haec nuges in bellariis, & officinis conditae. Ex expresso succo viridium fit *Roob dianucum* egregiae virtutis roborantis. In nonnullis officinis etiam habetur *aqua stillatitia* odoris fragrantis: in nostris non proficit.

♀

LIMONIA MALA *Off. CITRUS L.* Class. Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Limonien. *Gallis* Limons. *Anglis* Lemons.

Varietas est citri: contractior fructus, remissius flavescens, & levius odoratus, citreo malo similis, copiosiore pulpa, & succum uberiorem, acidiorum habet, in mensis multum, ut & in medicina utilem. Pulpa conspersa saccharo manditur: cortices conditi bellariis adhibentur. Abusus acerbissimi limoniorum succi colicæ pictonum Indiarum occidentalium causa est. **HUXHAM** *de morbo colico damnosiorum.*

USUS MEDICUS in omni causa putrida proficit, scorbutum, vomitum, singultum a causis putridis sanat: ulcera oris scorbutica instillatae recentis pomi guttae aliquot curant: aqua dilutus succus, saccharo temperatus, morbis acutis putridis duplici indicatione conveniens est, æstum enim compescit, & putredini resistit. An sit in calculo specificus multi interrogant: succum unciarum trium pondere, cum uncia duabus olei amygdalini dulcis, & sacchari uncia dimidia in consistentiam mellis redactum utiliter in calculosis concretionibus exhiberi video, & nuper solius limonadae, vino sæpe, ne colicam causaret, temperatae potu calculosum angulum servatum. *The London Chronicle.* Nr. 705. 1761.

♀

C 4

MELO

MELONES *Offic. Botanicor.* **CUCUMIS** L.
 Classis Natur. Calyciflorarum *Germ.* Melauenen.
Gallis Melons. *Anglis* Melon.

Cucumis foliorum angulis rectis; infinita varietate, tum ratione magnitudinis, figuræ, saporis, coloris, carnis, & ipsius corticis, variant hi fructus, in gulæ delictis ob fragrantiam & sapiditatem semper habiti: In regionibus calidis optimi sunt. Omnes **GALENI** criminatione absolvuntur, humectantes, refrigerantes.

USUS MEDICUS cum aliis horæis communis, solvens, qua in re providentiæ divinæ figillum agnoscit *Illustr.* L. B. Van **SWIETEN**, quod ætate, ubi subtilissimi, & aquosi maxime humores de corpore diffiantur, & reliqui inspissantur, similia recte mortalibus exhibuerit, quæ grato refrigerio calidos, exoptata humiditate ficos, & penetrabili aromate languidos recrearent, reficerent, excitarent. Conveniunt etiam melancholicis, maniacis, nec inutiliter dantur scorbuticis. Semina pariter inter **IV** frigida majora recensita, in emulsionibus dantur, scopo demulcente in morbis renum, vesicæ, refrigerante in febribus, pervigiliis.

MORA *Offic. Botan.* Classis Natur. Incompletarum
Germ. Maulbeer. *Gallis* Meures. *Anglis* Mulberry. *Italys* Moro.

Morus foliis cordatis, hispida. Sapientissima arbor, verum thermometrum, duas habet species, colore fructus, & lævitate foliorum distinctas. Utriusque fructus rubo similis, tamen major, & longior est; hic dum maturus, atro ruber, vinosus, alter albus, fatuus magis, & melleus; uterque alimentis, prior tamen medicinæ magis inservit: de his, ut & aliis horæis, inique multa **GALENUS**, & ex illo alii somniarunt.

USUS MEDICUS, ut aliorum fructuum horæorum solvens, in iisdem morbis gratus, & efficax. *Po-dagræ* pestem obortam ex penuria hujus fructus hyperbolice

bolice HEGESANDER : Scorbuto adverteri BAR-
THOLINUS.

PRÆPARATA. *Syrupus, Roob.*

MYRTILLI BACCÆ *Offic. Botanic.* VACCI-
NIA NIGRA. *Classis Nat. Fructiflorarum. Germ.*
Heydelbeer. *Gallis* Airelle, Myrtille. *Anglis*
Whortles.

Vaccinium caule angulato, foliis ferratis, annuis.
Fructus exiguo rotundo calyce coronatus, ex cæru-
leo nigricans, dulcis cum siccitate, & stypticitate, edu-
lis Botanicis.

USUS MEDICUS roborans, adstringens. Letha-
lem alvi constipationem ex decocto, quæ tamen in
diarrhœis, dysenteriis ejus usum magis confirmet, ha-
bent Breslavienses.

PRÆPARATA. *Syrupus* egregiæ virtutis roborantis
in laxitate oris, gingivarum, intestinorum; prodest
etiam scorbuto laxo.

OLIVÆ *Off. Botan.* ELÆAGNI FRUCTUS
Classis Natur. Fructiflorarum. Germ. Oliven.
Gallis Olives. *Anglis* Olives. *Italıs* Olive.

Elæagnus foliis lanceolatis. Glandiformis, immatu-
rus, viridis, decerpitur fructus, muria conditus ad nos
adfertur, inter condimenta, & bellaria relatus: pro-
bantur turgidulæ, carnosæ, teneræ, virides, saporis
oleosi, grati cum amaro, leni aromate; flavescentes
jam, aut vero nigricantes, maturiores, ingratae, & in
corruptionem tendentes. Officulum ingens. Ex oli-
vis oleum olivarum adeo notum, Omphacium etiam
ex immaturis olivis olim parabatur.

USUS MEDICUS olivarum pro commendando ha-
litu eximius, etiam ventriculo gratus. Est potentissi-
mum solvens Medicamentum, hinc spleneticas esse
olivas

olivas ex observationibus reliquit BRUNNERUS. Oleum emollit, laxat, lenit, acrimoniam omnem contemperat, obest tamen oculis illitum, SLOANE *Acad. N. C.* vol. X. Venenis resistit, ut experimenta in Anglia facta docent, sed de his, ut & de oleis, vide AN-TIDOTA. Folia oleæ cuniculis exhibita urinam cruentarunt. MAGNOL apud SLOANE, *ibidem*.

PERSICA *Offic. Botan.* AMYGDALUS. *Clas-*
is Natur. Calyciflorarum *Germ.* Pfirschen. *Gallis*
Peche. Anglis Peaches.

Amygdalus foliis ferratis acutis. Fructus globotus, admodum pulposus, ut etiam proprio pondere subcontundatur, succulentus, secundum longitudinem sulcatus, tenue involucrium, carneum, roseo colore perfusum habet, pulpam albam, palato gratam, vinosam, ossiculum ligneum, inæquale, sulcatum, nucleum includens amarum. In usus alimentares estur crudus, coctus: conditus etiam spiritu vini, & aliis, per hyemem servatur. Ex nucleis cum spiritu vini paratur Persico. Venenata hæc mala veteres jam credere, uno, & inde mortes recensent recentiores, an certæ fidei? monuit COLUMELLA, jam „oblita nocendi.

USUS MEDICUS solvens. In obstructionibus, in febre acuta biliosa, solatio & sanitati tuere multis, teste *Illustr.* L. B. Van SWIETEN, decocto hordei incocta, intrita. Nucleorum contra vermes non certa experientia est. Flores huc non spectant utpote leniter emetici, & purgantes. ♀

PRÆPARATA. *Conserva* florum persicorum virtutis purgantis ab unc. semis ad unc. I. *Syrupus* ejusdem virtutis infantibus ad unam, duas, & tres drach. *Aqua* florum persicorum.

PINEAE

PINEÆ, seu **PINI NUCES** *Offic. Botan. Classis*
Natur. Amentacearum. Germ. Zirbelnüslein.
Gallis Pignons. Anglis Pinkernels or Nuts. Ita-
lis Pignoli.

Pinus foliis geminis, primis solitariis ciliatis. Hoc nomine in officinis veniunt nuclei tenui membrana velati, oblongi, semirotundi, albidii, non maculati, dulces; laudantur in usum alimentarem, & medicum. Multo oleo abundant, ob quod etiam facile rancescunt.

USUS MEDICUS ut pistachiorum idem, imo antiquior, quod in Æsculapii templo marmorea reperta tabula fuerit, in qua sanguinem rejicientibus ex pectore pinorum nuclei in medicinam præscripti sunt. Oleum conulorum pini destillatum, quod in officinis non habetur, in stupore, paralyti, arthritide tum potum, tum inunctum, cum spiritu lumbricorum laudat **HAGEN-DORN** *Ephem. N. C. Decad. 2. anno 3.*

PISTACHIA *Offic Botan. Classis Naturalis*
Amentacearum. German. Pimper-Nus. Gallis Pistaches. Anglis Pistichnuts. Italis Pistacchi.

Pistachiæ foliis impari pinnatis, foliolis subovatis, recurvis, fructus amygdalis tenuiores, oblongi, duplici etiam putamine cinguntur, exteriori membranaceo, colore primum viridi, arido, cinereo fragili, altero crustoso magis, quam oleo, sub quo adhuc membrana coloris purpurei, quæ nucleum viridem, pinguem, dulcem, palato gratum, subacrem, exhibet, latet. Eundem in re alimentaria & medicina usum, ac amygdalæ, in bellariis, & hinc inde in emulsis habent: longe vero plus oleosi cum sint, citius corrumpuntur, & rancescunt: unde ponderosi non rancidi eligendi.

USUS MEDICUS, ubi exhausta corpora reficienda sunt, & præfens demulcenda acrimonia est, ut in valde tussientibus, hæmoptoicis, phthificis, in quibus sanguis

sanguis suo balsamo plastico destitutus, utilis; forma emulsi ad lib. I. aquæ, XII. XV. recentes fructus, sufficiunt.

POMA *Offic. Botan.* **MALUS. PYRUS L.**
Classis Nat. Calyciflorarum. Germ. Apfel nicht
 Birn. *Gallis* Pomme. *Anglis* Apple. *Italıs* pomi.

Plurimæ sunt horum differentiæ, ab omni ævo mortalibus gratissimum semper præbentes alimentum, licet magni nominis medici iniquius ea, rejecerint. Considera immensam copiam, ludentium ingentem varietatem, diuturnam horum etiam in seram hyemem constantiam, haud assentiri poteris ideo a summo Numine creata esse, ut amabili varietate, eximia fragrantia, blandissimo sapore, adeo diu perstantia, in perniciem mortales constanter ducant, ut illi quidem voluere. Flatulenta esse verum est; sed flatulentia coctione, affatione corrigitur. Igitur sic præparata debilibus, dum cruda manducantur robustis, exhibenda. Cæterum intemperantiæ magis, quam malæ fructus qualitati inde enata vitia rectius adscripseris. Succus pomorum fermentatus vinum est, non infimum, dum est recens pomaceum dicitur *Sidre*, bis fermentatum acetum dat communissimum.

USUS MEDICUS. Affatorum pulpa ophthalmiæ convenit; gelatina succo citri, saccharo, momento cinnamomi acuata, gratissimum exhibet etiam ægris ferculum. Matura dulcia, fragrantia, vinosa, dissecta in taleolas, hordeo, avenæ incocta, gratiorem efficiunt pitisanam in acutis, duplici satisficientem; quæ & humorum hic densitati, ibi putredini resistat, indicationi.

PRUNA *Offic. Botan.* *Classis Nat. Calyciflorarum.*
Germ. Pflaumen. *Gallis* Prune. *Anglis* Prunes.

Prunus inermis, foliis lanceolato ovatis. Infinita varietate ludunt, mensis, & officinis adhibita matura, siccata dulc-acida, acido-dulcia &c. pruna, seu prunella.

la. Brignolienſia fructum exiguum, grate acidum habent; majorem Damascena; Moravica dulciſſimum, minorem. Cruda, exſiccata, farcta, in vino cocta, eſtantur.

USUS MEDICUS ad primas vias humectandas, abſtergendas, alvum molliorem reddendam, etiam facilitandam, utilis: decoctum vel jus prunorum alvum emollit, laxat, unde ſæpe aliorum purgantium vehiculum eſt, & ingratum horum ſaporem temperat, maxime pueris accommodatum, cum ſenna, manna. In ore detenta acida pruna moleſtum hypropicorum ſitum fallunt.

PRÆPARATA. *Pulpa* prunorum non adeo uſitata.

PYRUS *Offic. Botanicorum* Claffis Nat. Calyciflorarum *Germ.* Birn. *Gallis* Poire. *Anglis* Pear.

Ut infinitus pene pro ſoli, cœli, culturæ ratione pomorum eſt numerus, ita non pauciores pyrorum ſunt differentiæ, ratione ſaporis, quod in re cibaria maximi momenti eſt. Sunt enim auſtera, dulcia, aquoſa, vinoſa. Cocta, aſſata, condita, crudis utiliora. Advocantur etiam in uſum ſiccata. Ex maturis preſſis fit pyraceum ſpecies vini, Galli *Sidre* vocant.

USUS MEDICUS. Nullus.

RIBESIA *Offic. Botan.* Claffis Nat. Calyciflorarum *Germ.* Ribefel. *Gallis* Groſeilles. *Anglis* Currans *Italis* Vetteroſſe.

Ribes etiam differentias patitur, eſt enim ribeſium fructu rubro, fructu margaritis ſimili, ſeu albo, & eſt ribeſium folio olente, fructu nigro; quiſque in alimentis, & officinis notus. Hujus planta floribus planiſculis, illius floribus oblongis deſinitur, & cognofcitur. Albi, & rubri fructus magis familiares acidi, ab aliis fructibus hœræis, quod minus in putredinem proni ſint, rece-

recedunt. Nigra ribesia saporem habent maxime balsamicum, odorem similem, acido quidem mixtum, sed ab aliis tamen ribesiis distinctum, pellem viridem, pulpam viridem non nigram. Hæc spiritu vini conservari solent. Recentia folia frumenti spiritum ita tingunt, ut spiritum vini æmuletur.

USUS MEDICUS. Rubri, & albi idem, solvens, putredini resistens, in febribus, æstu, siti, utilis; sic potum æstivum ex contulis ribesiis colatum, saccharo admixto temperatum, gratissimum multi parant, dum in lib. aquæ hordei, unc. II. IV. ribesiorum teruntur non nimis valide, ne semina austera quascentur; adjecto saccharo potus febribus proficuum habetur. Nigrum ribesium longe magis medicamento sum est. Turiones laudant vi diuretica, detergente, ulceribus renum, vesicæ utiles: folia balsamica, vulneraria, in morbis pectoris, tussi, asthmate, infusa, multum celebrata in Galliis; in rabie, hydrophobia, dysenteria, morbis contagiosis, herbam, & stipites, LINNÆUS præstantem habet medicinam. Baccæ balsamicæ sunt, diureticæ, spiritui vini infusæ elixir dant hydropicis utile, diureticum: sunt adhuc anginis utiles baccæ, quod etiam nomen anglicum indicat, & aliis non curabiles his curantur. *TRANS: Phytograph. N. 459.*

RUBI IDÆI FRUCTUS *Off. Botanicorum*
Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ. Himbeer.*
Gallis Framboise. Anglis Hind-Berry.

Rubus foliis ternatis, & quinatis, costa plerumque inermi, fructu rubro, villosò. Moris similis fructus, sed minor, odoratior, rosei coloris, etiam Rubi-morum dictus, gratissimus in alimentis, & medicina est. Ex rubo hydromel gratissimum conficiunt Russi.

USUS MEDICUS. Succum fructus analepticum, cardiacum, gratum, non acidum ut ribesiorum, omnibus perlis, & gemmis in hunc scopum merito, præfert **GESNERUS.** Erysipelati, & ophthalmiæ flores adhi-

adhibentur; folia in gargarismatibus adhibita, tumentes in gutture partes reprimunt, firman-
tes in gutture partes reprimunt, firman-

PRÆPARATA. *Acetum* rubi idæi. *Aqua stillat*: *Spiritus*, *Syrupus*, quæ, si bene parata, fragrantiam habent suavissimam.

RUBUS VULGARIS FRUCTU NIGRO *Off.*
Botanicorum. Classis, & nomina eadem.

Rubus foliis ternatis, & quinatis, costa spinosa, fructu nigro, lævi. Notissimus fructus, profunde niger, ab omnibus estur, infantibus maxime gratus, subulcis, aquosus.

USUS MEDICUS in diversis hujus plantæ partibus varius. Radicem aperientem, diureticam habent, hydropicis utilem, folia detergentia cum adstrictione tamen, unde anginis aquosis, ulceribus laxis, firmandis gingivis, accommoda; humi-rubi folia, spinis purgata, supra cineres calidos macerata, aut condita, pul-tem efficiunt, rebelles suppurationi paronychias moventem, & nonnullis arcana sunt hæc folia.

SAMBUCI BACCÆ *Off. Botan. Nat.* Classis Fructiflorar: *Germ.* Holderbeer. *Gallis* Bayes de Sureau. *Anglis* Eldersberries.

Sambuci arboreæ floribus umbellatis baccæ, subrotundæ sunt, in initio virides, per maturitatem nigræ, femina includunt tria in conum conjuncta mucronata, hinc convexa, inde concava. Baccæ gustu subdulces, succum præ saturata rubedine nigrum, manus pertinacissime inficientem, acido fossili solum delendum, possident. Harum usus veteribus non adeo familiaris. Flores rem nostram cibariam augent, in sartagine frixantur, & gratum cibum multis concedunt: baccæ cum melle in sapam coquantur.

USUS MEDICUS totius plantæ late diffusus; vix enim ulla pars est, quæ non egregias partes agat. *Tu-
riones*

riones dum verno tempore in acetariis majori quantitate esitantur, validissime purgant. *Flores* recentes alvum laxant, siccati dant remedium ad omnes morbos erysipelatosos, a perspirabili impedito ortos, forma theiformi utile; inflammatis, erysipelatosi, rheumaticis, arthriticis, podagricis locis, forma sacculi, cataplasmaticis, multum deprædicatum; discutit enim, resolvit, & lenit. Decoctum florum cum lacte calidum partibus arthriticis affusum laudat CHEVALIER *Recueil periodique*. Maximam adhuc famam meruere in cancro, in quo quibusdam arcani sunt, non quod depascentem hunc morbum sanent, sed quod exulceratum leniant, dum, quod de virulentia cancri resorptum est, eluunt. *Folia* contusa in cataplasma redacta, tumores œdematosos, aquosos, certo curant; an scirrhis, inflammatoriis, ad quos laudant multi, applicandi & iis in podagra etiam utuntur haud certo experimento. *Cortex*, medianum vocant, vel vino solum infusus purgat drachmarum duarum mole; *Succus* expressus præfocandum etiam præ aqua hydropicum emungit, ad unciam dimidiam, unam datus: est etiam ubi duplicari dosis debet. *Radix* duæ drachmæ, uncia semis, in scobem rasæ infusa, decocta, eundem effectum habet. *Seminis* etiam drachma purgat.

PRÆPARATA. Ex floribus *aqua* stillatitia, discutiens, diaphoretica: *Spiritus* in eundem scopum venit, ut & *acetum* sambucinum, etiam cephalicum. Ex *baccis Roob* raro sedule in officinis paratum, nigrum, adustum, empyreumaticum, quod deberet esse sanguineum, sapidum, acidulum, gratum. Medicamentum est cum aceto, potu theiformi certo diaphoreticum Roob. ♀

SILIQVA DULCIS *Off. Botanicorum.* CERATONIA L. *Classis Natur. Incompletarum, Germ.* Bockshornlein. *Gallis* Carouge. *Anglis* Carob.

Ceratoniz in usum tam alimentarem quam medicatum veniunt fructus, qui & in illis, ubi abundanter crescunt,

crescunt, locis, in cibum dentur porcis; & educto ex his melle radices zingiberis, & myrobolani conduntur.

USUS MEDICUS tussientibus, orthopnoicis, raucis, etiam a vulgo assignatus in cibum, aut in decoctum: *dos* ad lib. I. aquæ unc. semis, una.

PRÆPARATA. *Syrup:* de siliquis seu diacodium liquidum, quod in tussis acris, convulsiva laudandum, ut & Syrupus seu *diacodium crocatum*, quod solo addito croco distinguitur, parviori dandum dosi.

VITIS IDEÆ BACCÆ *Off. Botan.* **VACCINIA RUBRA.** *Classis Naturalis Fructiflorarum. Germ.* Raufsch. *Gallis* Aurelles rouges. *Anglis* Red Whortle.

Vaccinium foliis buxi perennantibus. Fructus ruber, longe sapidior myrtillo, acidus, non nisi in montanis reperiendus, folis apud nos Botanicis gratus, in aliis regionibus communius estur.

USUS MEDICUS vix ullus cognitus: infusum Theiforme foliorum, amarum, nonnulli ad catarrhales defluxiones inhibendas sumunt. Interea vero scire juvat, vaccinium uliginosum L. seu foliis annuis exalbidis, vitem ideam II. **CLUSII** p. 61. 62. suspectam esse; copiosius enim assumptæ baccæ temulentiam cum fugaci cephalalgia interdum causant. **LINNÆUS.**

UVA. *Botanicorum* **VITIS** viniferæ fructus. *Classis Naturalis Incompletarum. Germ.* Weinbeer. *Gallis* Raisins. *Anglis* Raysons. *Ital*is Uve.

Vitis foliis palmato angulatis. Uvis, & ficibus inter autumnales fructus principatum merito tribuit **GALLENUS.** Uvæ satis nutriunt assuetos, dum maturæ, dulces, vinosæ, saccharini saporis sint, licet & in his multa differentia; non assuetis alvum solvunt, imò etiam diarrhœam excitant terribilem, exhaustentem,

D

fufis

fufis per alvum, & vomitum totius corporis bonis, periculofam omnibus fanis, forte folis falutarem melancholicis & maniacis. Hoc ex recenti maturo fructu damnum est, hoc est præfidium.

Scire autem juvat, ex uvis in ufus nostros plurima parari. Ex immaturis expreffus fuccus est omphacium, ex maturis mustum. Prius vi adstringente valida, de qua alias, posterius solventiffima, & periculofa gaudet: mustum fermentatum vinum est, fermentatum vinum acetum. Maturæ integræ, inſolata, vel alio artificio difflata parte aquoſiori ſiccata, uvæ paſſæ, vel paſſulæ ſimpliciter vocantur, & quia de his maxime nobis ſermo eſt, eas exactius diſtinguemus. Inter has quæ maximæ ſunt, & e vite Damafcena, Syriaca, Hiſpanica, Hungarica, deſumtæ ſunt, paſſulæ majores, etiam cubebæ ſimpliciter dicuntur: quæ minores, & e vite Corinthia, zacynthia, Cephalonia, ciceris magnitudine, parvæ, paſſulæ minores, ſeu Corinthiacæ nominantur; utraq; in menſis ſatis notæ, ut deſcribi non debeant.

USUS MEDICUS ad pectoris morbos, renum, veſicæ vitia, utilis. Succus uvarum paſſarum majorum ablatis gigartis inſpiſſatus, blanda vi demulcet, & ſimul leniter ſolvit, unde familiares in decoctis ad unc. ſemis, unam. Vinacea ab uvis expreſſis reſidua, maximam roborantem virtutem habent, ad œdemata, partes paralyticas, dolore iſchiadico, arthritico vexatas roborandas, proficuum, forma balnei ſicci, cataſmatis.

PRÆPARATA. *Syrup.* de agreſta; *pulpa*, quæ ex paſſulis minoribus per ſetaceum trajectis fit, laudata, cum ſyrupo in looch cogenda, pulvere in electuarium: decoctis ad unc. unam & plus addi poteſt. Paſſulæ purgantes, delicatioribus, medicamenta nauſeantibus, exhibendæ, ad cochlearia duo, tria, vix vero multum efficaces ſunt.

His

His jam plures alii fructus tam sanis, quam ægris utiles, ut jujubæ, sebesten, castanæ, lazeroli acidi, biliosis utiles, tum & tuber, solanum esculentum, & alia addi possunt. De his vero omnibus videnda dissertatio LINNÆI de plantis esculentis. Alii fructus, quod manifeste adstringant, in adstringentium classem relati habentur.

A. Cippiculy

ANIMALIA.

Etti experientia firmiore constet, salubriores escas, quam fruges, olera, & fructus, tamen in horum usu diversis diversæ palatis carnes sapiunt. Moderni Tartari equina semicruda carne vescuntur, sanguinem etiam equinum potant. In deliciis carnem, & lac cameli, Arabes habent, & septentrionalium multi, lupo, vulpe, tarando vivunt. Guinæ, & Senegal incolæ canibus delectantur, hos pinguefactos in forum pecuarium Chineses ducunt. Africa, & Asiæ multis populis, coriacea Rhinocerotis cutis cibus, & Afris montis, aliis mundi plagis ignota, alimentum: in deliciis pantheras, crocodillos, leones, elephantes, serpentes, & simias habent, quin nec carne humana abstinent, inimicos cum gaudio vorant, ex religione amicos & parentes manducant, quasi honorificentius esset humano stomacho tumulari hominem, & digeri, quam terra obrui, & vermibus tradi!

Quoad animalium diversorum naturam, in genere teneri debet, hominem sanum, & viribus firmum, mammalibus plus nutriri, est enim horum caro alimenti solidioris, validioris. Aves carnem gratiorem, delicatorem habere, flaccidiorum pisces, haud multum nutrienter; valentiorum iterum amphibia: quandoque duram, quandoque facilem testacea, etiam Mollusca: esse etiam pro diversis generibus ejusdem classis sæpe multam differentiam, in his juventam, in illis mediam ætatem, in illis consistentem laudari: domestica sylvestribus deteriora omnium consensu, quod magis exercita; etiam pisces rapidarum aquarum salubriores, quam aquarum stagnantium. Alia apud CRLSUM videri possunt.

MAM-

MAMMALIA.

Mammis præcipue mammalia cognoscuntur. Horum pleraque quadrupedia continentem inhabitant, dum vix nata pauca, sese intra pelagum subducunt L.

BESTIÆ.

APER, SUS. Zoologorum SUS. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Bestiarum. *Germ.* Schwein, Wildschwein. *Gallis* Cochon, Sanglier. *Anglis* Hog.

Sus dorso antice setoso, cauda pilosa. Duplex est domestica, & sylvestris; in usus alimentares adhibetur utraque, ut & utriusque porcellus, qui tenerior, minus viscidus, multum in mensis expetitus: tum majalis. Domestica caro flaccidior, pinguior, glutinosior, difficilis digestionis, multum nutrit; sylvestris firmior, ficcior, cursu magis exercita, melior, priori facilius digerenda, tamen etiam robusta viscera deposcit: fortissima fumo induratum lardum. In hac familia femina non optima. Una tertia transpirationem insensibilem minui ab esu carnis suillæ **SANCTORIUS** monuit, ut clarum, etiam inde morbos cutaneos generari, vel ab alia causa generatos intendi posse.

BRUTA

MANATI, seu VACCA MARINA. *Zoologorum*
 TRICHECUS. *Classis Naturalis Mammalium.*
Ordo Brutorum. Gallis Lamentin, Manati Italis.

Trichecus Manatus. Carnem firmam bovinæ simi-
 lem habet, esculentam, validam.

GLIRES

CASTOR *Zoologorum.* *Classis Naturalis Mam-*
maliū. Ordo glirium. Germ. Biber.

Castor cauda ovata, plana. Validum alimentum
 est; cauda exquisitissima fanis. Cæterum juvenis an-
 noliore præfertur.

LEPUS *Zoologorum.* *Classis Naturalis Mamma-*
liū. Ordo glirium. Germ. Has. Gallis Lièvre.
Anglis Hase.

Lepus timidus, cauda abbreviata, auribus apice ni-
 gris. Junior 6. 7. 8. mensium facile, sed exiguum, ad-
 ultior annum superans, longe difficile, itidem exiguum
 nutrimentum concedit. Adhæc locis humidis viven-
 tes aliis minus utiles, minus sapidi.

LEPUS CUNICULUS. *Germ. Kaninichen.*
Gallis Lapin.

Cauda abbreviata, auriculis nudatis: præcedenti fa-
 cillior cibis, plurimis nationibus, maxime Gallis in
 usu; ferus domestico præfertur. In illis media ætas
 laudabilis.

PECORA

PECORA

BOS. *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium.
Ordo Pecorum. *Germ.* Ochs. *Gallis* Beuf. *Anglis* Ox.

Bos cornibus teretibus, extrorsum curvatis, palearibus laxis. Diversis in regionibus carnem plus, minusve sapidam habet; ex Hungaria nobis advectus optimus. Omnes fere ejus partes in alimentum cedunt, caro magnam vim alibilis extracti habet, docet id usus quotidianus, & experimenta *Clariff. GEOFFROY. Acad. de Sciences 1730.* Bubulam carnem stomacho sano convenire, difficilius digeri, digestam tamen præbere alimentum sanitate comitanti præditis conveniens, *HORSTIUS de esculentis, & potulentis.* Caro vaccina non adeo sapidam: tauri vix grata, nec tam boni alimenti, ut bovis juvenis, pinguis, bene nutriti. Extremæ enim ætates, ut in aliis non paucis, ita in his quoque vitiosæ sunt, mediæ optimæ, & saluberrimæ. Vituli juvenis caro, concoctionis facilis, & boni nutrimenti est, conducens delicatulis debilibus, affata tamen sæpius podagram provocat, *Acad. N. C. vol. IX:* juscula citissime in calore æstivo acefcunt.

CAPRA *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ziege. *Gallis* Chèvre. *Anglis* Goad.

Capra *hircus*, cornibus carinatis, arcuatis; ut in priori, etiam in hac familia, hædus lactans 5. 6. mensium tenerior est, hircus pater difficillimæ digestionis, carnem habet etiam ob eximium fœtorem ingratham, raro mensis adhibitam. Etiam vilior capræ caro est, in Italia solum cognita, boni tamen esse alimenti *Athleta THEBANUS* hac solum vivens, & omnes robore superans, satis superque probavit.

D 4

CA.

CAPRA RUPICAPRA *Germ.* Gamse. *Anglis* Gazel.
Cornibus erectis, uncinatis. Laudabilis alimenti
est.

CERVUS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Hirsch. *Gallis* Cerf.
Anglis the Hartorstag.

Cervus elaphus, cornibus ramosis, teretibus, incurvis. Lactantes optimi, his unius anni adolescentes, tum duorum annorum juvenes succedunt in menfarum deliciis. In adultioribus collum cum tribus primis costis exquisitum magis, aliæ magis duræ partes, & difficilis digestionis. Cervæ caro carne cervi deterior est, omnium deterrima catulientis.

CERVUS *Capreolus*. *Germ.* Reh. *Gallis* chévreuil.
Anglis Roe-buck.

Cornibus ramosis, teretibus, erectis, summitate bifida. Hujus caro optima, plurimi nutrimenti est.

CERVUS *Dama*.

Cornibus ramosis, compressis, summitatibus palmatis. Juvenis boni succi, & alimenti, adultior durior & difficilis digestionis; hircum non adeo fortiter olet, capreolo inferior semper.

OVIS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Schaaf. *Gallis* Mouton.
Anglis Sheep.

Ovis cornibus compressis, lunatis. In hac familia ovis, & arietis foetus agnus, laudabilis maxime, si jam ætatem habet; junioris enim caro glutinosa, viscosa, mali succi censetur. Cæterum quæ mediæ ætatis est, omnium optime assumitur debilibus, humectans, reficiens, etiam acrimoniam domans; vervecina caro, prout variis infecta plantis, quas animal voravit, valens, contusa, grata palato, & optimi & plurimi nutrimenti; deterioris & minoris ovis; durissima & ingratiissima arietis.

Ovis

Ovis cornibus erectis, spiralibus. Hungariæ incolæ caro dura, tenax, mensis adhibetur aliorum defectu, difficilis est digestionis, nec multi alimenti.

AVES ACCIPITRES.

GARRULUS BOHEMICUS. *Ornithologorum Lanius.* Classis Naturalis Avium-Ordo Accipitrum. *Germ. Zuserl.*

LANIUS *garrulus.*

Lanius remigibus secundariis, apice membranaceo, colorato, cauda integra. Delicatula avis, & expetita, boni succi, & alimenti.

ANSERES.

ANAS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Anserum.

Anas *Anser.* Gans. Anas rostro semicylindrico, corpore supra cinereo, subtus pallidiore, collo friato.

Duum est generum, ferus, & domesticus, utriusque juvenis, sapida caro, ferina tamen domesticæ prævalens, quod sapidior, etiam robustior. Extremæ ætates in his fugiendæ sunt.

Anas *Boschas.* Stokente. Anas rectricibus intermediis, (maris) recurvatis, rostro recto. **L.** Etiam duum generum, fera, & domestica: fera domesticæ tum ob gratiam saporis, tum ob facilitatem digestionis, præfertur, licet etiam posterior viscera robusta requirat;

rat; in hac gente, ut in non paucis aliis, foeminae maribus potiores, & juvenes annosis praefertuntur.

Anas *Querquedula*. Anas macula alarum viridi, linea alba supra oculos. Pera avis, septentrionalibus familiaris, exigua, priori praeferenda.

Sunt adhuc aliae harum species edules plures.

MERGUS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Anserum. *Germ.* Tuckantl.

Mergus subcrifatus, fronte castaneo - ferruginea. In Austria frequens nobis in cibum cedit.

GRALLAE.

ARDEA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Germ.* blauer Reiger. *Anglis* Common-heron.

Ardea crista pendula, dorso caerulefcente, juvenis estur, delicatioribus mensis expetita, raro adhibita anofior, durior. In Austria totum genus vix in usu.

FULICA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Fulica *atra* *Aust.* Rohrhendel. Fulica fronte calva, corpore nigro, digitis lobatis. Caro succulenta, bona, paludes faepius faepit, & ob id ingrata.

GALLINAGO Minor. *Ornithologorum* Scopax Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. Scopax *Gallinago* *Germ.* Moosfchnepf. *Beccafine* *Gallis*.

Scopax rostro recto, apice tuberculato, pedibus fuscis, lineis frontis fuscis quaternis. Tenera, fafida, excellens caro, difficilis tamen digestionis cenfetur.

OTIS

OTIS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium.
Ordo Grallarum. *Otis tarda*. Germ. Trap. Gallis
Otarde. Anglis Bustard.

Otis jugulo utrinque cristato. Hungariæ familiaris,
etiam mensis ibi eximia: juvenis, licet tenerior, aeri
exponenda, adultior nobis aceto maceratur, valens
est, sed plurimum dat nutrimenti.

RALLUS *Ornithologorum*. Classis Naturalis
Avium. Ordo Grallarum.

Rallus Aquaticus. Germ. Wasser Hennl. Gallis Rasle
d'eau.

Rallus alis gryseis, fusco maculatis, hypochondriis
albo maculatis. Seligi juvenis, pinguis, odore palu-
doso carens, debet; satis difficulter digeritur, multum
tamen nutrit.

Rallus Crex. Germ. Wachtel König. Gallis Roi de
cailles.

Rallus alis rufo ferrugineis. Inter regias dapes re-
censetur, juvenis, pinguis, aere maceratus.

SCOLOPAX *Ornithologorum*. Classis Naturalis A-
vium. Ordo Grallarum.

Scolopax Rusticola. Germ. Waldschnepf. Gallis Bé-
casse.

Scolopax rostro recto, lævi, pedibus cinereis, fe-
moribus tectis, fascia frontis nigra. Carnem excel-
lentem, nutrientem habet, palati in mensis delicias.
Avis haud exenterata estur, difficiliter tamen, quam
carnium albarum aves, digeritur, valet in acrimonia
acida in cibo.

Hujus plurimæ adhuc aliæ species usitatæ.

VANELLUS. *Ornithologorum* TRINGA. Classis
Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

TRINGA *Vanellus*. Gallis vanneau.

Tringa

Tringa pedibus rubris, crista dependente, pectore nigro. In Gallis æstimata avis, aere macerata facile digeritur, mediocriter alit. Ova Belgis in deliciis sunt.

TRINGA *squatavola.*

Tringa rostro nigro, pedibus virescentibus, corpore gryseo, subtus albido. Prior delicatior. Sunt adhuc aliæ mensis adhibitæ harum species.

GALLINÆ.

COTURNIX. *Ornithologorum Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.*

Tetrao Coturnix. Germ. Wachtel. Gallis Caille. Anglis Quail.

Tetrao pedibus nudis, corpore gryseo, maculato, superciliis albis, margine lunulaque ferruginea.

Exquisita horum olim esca etiam hodie expetita est, facilis digestionis & boni nutrimenti.

GALLUS GALLINACEUS, & *Gallina. Ornithologorum Phasianus. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. Germ. Hahn: Henne. Gallis Coq. Poule.*

Phasianus cauda compressa, ascendente. In hac familia fœminæ præstantiores: iuniores carnem habent lapidam, boni succi, & multi nutrimenti, reconvallescentibus utilem: annosæ jusculis nutrimentibus adhibentur, caro non estur durior. Junior pullus salubris, gallinæ præferendus. Est etiam multæ æstimationis caponis caro, nutrientissima, maxime Stirensis; nec gallus gallinaceus mensis in integrum proscriptus. Cristæ

stæ galli gallinacei fœculum largiuntur exquisitum; annosus jusculum dat nutriens.

Phasianus Meleagris. Perlhan *Germ.* Vertice calloso, temporibus carunculatis. Carnem sapidissimam largitur, dum aeri aliquantulum exponitur, ut semper id neceffe.

Phasianus colchicus. *Germ.* Fasän. *Gallis* Phaifan. Rufus capite cæruleo.

Mas tœminæ potior, & hic juvenis, pinguis, delicatissimus, facilis digestionis, boni succi, & plurimi alimenti.

GALLINA Corylorum. *Ornithologorum* Tetrao. *Classis* Naturalis Avium. *Ordo* Gallinarum.

Tetrao *Bonasia.* Haselhun.

Tetrao pedibus hirsutis, rectricibus cinereis, punctis nigris, fascia nigra, exceptis intermediis duabus. Optimis apposita mensis perdice delicatior, etiam facilius digerenda, plena boni, & alibilis succi.

GALLOPAVO. *Ornithologorum* MELEAGRIS. *Classis* Naturalis Avium. *Ordo* Gallinarum. *Germ.* Indian. *Gallis* Coq. d'Inde.

Meleagris Gallopavo.

Meleagris capite caruncula frontali, crista gulari, maris pectore barbato. Sapidam carnem habet, facilis digestionis, multi nutrimenti: attenuatis reconvallescentibus utiles, juvenes in cibo delicatuli, annosi in jusculo melius dantur. Castrati in hac specie optimi.

LAGOPUS. *Ornithologorum* TETRAO. *Classis* Natur. Avium. *Ordo* Gallinarum.

Tetrao *Lagopus.* *Germ.* Schneehun.

Tetrao pedibus lanatis, remigibus albis, rectricibus nigris apice albis, intermediis totis albis.

Non infima, inter delicatas, avis.

PERDIX

PERDIX CINARCA. *Ornithologorum* Tetrao.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Perdix.* *Germ.* Rebhun. *Gallis* perdrix.
Anglis common partridge.

Tetrao pedibus nudis, macula nuda coccinea pone
oculos, cauda ferruginea, sterno brunneo.

Æstimatissima delicatulis mensis, bene nutrita, ju-
venis, & aliquot diebus aeri exposita perdix, facilis
digestionis, & multi est alimenti. Juscula ex his con-
fecta restaurant extenuatos, & reconvalescentes, & per-
dixis carnem temperatam succi bonitate & concoctio-
nis facilitate præstantem jam olim experientia **GALE-**
NUS edixit.

UROGALLUS MAJOR. *Ornithologorum* Tetrao.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Urogallus.* *Germ.* Auerhan.

Tetrao pedibus hirsutis, rectricibus exterioribus
brevibus, axillis albis.

UROGALLUS MINOR. *Ornithologorum* Tetrao.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Tetrix.* Birkhan.

Tetrao pedibus hirsutis, cauda bifurca, remigibus
secundariis basim versus albis.

Caligulæ in victimas olim oblatæ aves, sapidissimæ
sunt, valentes tamen, duræ, aeri exponendæ semper,
cæterum bonum dant alimentum.

PASSE.

PASSERES.

ALAUDA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo passerum. *Germ.* Feldlerche. *Gallis* Alouette, Mauviette, *Anglis* Common field-lark.

Alauda rectricibus extimis duabus, extrorsum longitudinaliter albis; intermediis interiori latere ferrugineis. Sapida, multi & facilis nutrimenti autumnos est, tamen calculosis noxia, LINNAEUS, etiam podagricis *Acad.*, N. C.

ALAUDA capite vitta annulari alba cincto, *arbo-rea*. *Germ.* Waldlerche.

ALAUDA pectore lutescente punctis atris, Brein-fogel, Schmal-Fogel *Austriacis*.
Priori inferiores.

AVIS NIVIS. *Ornithologorum* **EMBERIZA**. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

EMBERIZA *Nivalis*.

Emberiza remigibus albis, primoribus extrorsum nigris, rectricibus nigris, lateralibus tribus, albis.

Sapidissima avis in alpinis Lapponicis, & Spitzbergicis, invenitur.

COLUMBA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. *Germ.* Haustaube. *Gallis* Pigeon privé. *Anglis* Common Pigeon. Dove.

Columba domestica, junior, optima, adultior coriacea, difficilis digestiois, pravi etiam succi, melancholicis, biliosis vetita.

VSUS

USUS MEDICUS multus, in apoplexia, lethargo, capiti, in febribus, pedibus, mediæ dissectæ columbæ viventes applicantur. Stercus siccum pulveratum, rubefaciens est, rheumatismo utile, brachio melle inuncto, inspersum; coctum in aceto, cum farina dat cataplasma resolvens, discutiens.

COLUMBA *Turtur. Germ.* Turteltaube. *Gallis* Tourtorelle. *Anglis* Turtledove.

Columba turtur ejusdem, ac domestica usus, & sylvestris, & domestica habetur; utriusque caro priori tenuior, sapidior.

COLUMBA *Palumbus. Germ.* Wildtaube, Ringeltaube.

Columba Palumbus torquatus, prioribus deterior, siccior, magis coriaceus.

FICEDULA. Ornithologorum MOTACILLA.
Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

Motacilla ficedula, *Gallis* Béc-figure, *Italys* Beccafigo. *Motacilla subfusca*, subtus alba, pectore cinereo, maculato, aliter sicubus, & uvis. Sapidissima, præstans avicula, multi alimenti, facilis digestionis, etiam Hortulano aliquibus præposita.

HORTULANUS. Ornithologorum EMBERIZA.
Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

Emberiza remigibus nigris, primis tribus margine albo, rectricibus, lateribus duobus extrorsum nigris.

In migratione per Austriam capitur delicatissima avis, & mensis adhibetur saporosa, nutriens. Fringillarum etiam plurimæ species, ut & motacillarum in usu mensarum haud exquisitiori habentur.

MERU.

MERULA. *Ornithologorum* **TURDUS.** Class.
Natur. Avium. Ordo Passerum.

TURDUS *Merula.* Germ. Amfel. Gallis Merle.

Turdus ater, rostro palpebrisque fulvis. Juvenis,
pinguis, non adeo facilis digestionis, multi tamen succi.
Inferior in integrum turdo *pilari*.

MERULA TORQUATA. *Ornithologorum* Turdus.
Germ. Ringel - Amfel.

Turdus torquatus nigricans, torque albo, rostro flavescente: Priori non comparandus.

STURNUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis
Avium. Ordo Passerum.

Sturnus *Vulgaris.* Germ. Starl. Gallis Etourneau.

S. rostro flavescente, corpore nigro, maculis albis notato. Rara in mensis avis, & nonnisi juvenis pinguis admittenda.

TURDUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. Germ. Kranawet. Gallis Grive.

Turdus *pilaris* reatricibus nigris, extimis margine inferiore apice albicantibus, capite uropygioque cano. Inter socias delicatissimus, optimis expetitus mensis, juvenis, carnosus, tempore frigido captus, sanis, & reconvalescentibus recommendatur.

TURDUS *Musicus.* Wald-Dreschel. *Austri.*

Turdus alis subtus ferrugineis, linea superciliarum albicante.

TURDUS *Viscivorus minor.* Weis-Dreschel. *Austriacis.*

Hæ inter minutulas aves recensentur. Possent adhuc addi aliæ sexcentæ.

E

AMPHI-

AMPHIBIA.

Pessima, tetraque animalia corde uniloculari, uniaurito, pulmonibus arbitrariis, pene duplici, dignoscuntur L.

ACIPENSER *Amphibiologorum*. Classis Naturalis Amphibiorum: Ordo Nantium.

Acipenser *Sturio*. *Germ.* Schireck. *Gallis* Esturgeon. *Anglis* Sturgeon.

A. cirris quatuor, squammis dorsalibus II.

Jam SEVERI Imperatoris ævo a coronatis ministris præeunte tibicine ad epulas ferebatur teste historia, hodie nostris vix tanta ceremonia asportatur. Validis visceribus multi nutrimenti.

ACIPENSER *Tucka*. *Germ.* Tück.

A. rostro obtusiusculo, ordinibus quinque squammarum ossæarum: intermedio officulis decem. KRAM.

Non ingrata caro, pinguis, multum alit. Sequenti tamen multum inferior.

HUSO. *Amphibiologorum* ACIPENSER. Classis Natur. Amphibiorum. Ordo Nantium.

Acipenser *Huso*. *Germ.* Hausen. *Anglis* Isinglass, fish.

Sapidissimam carnem vitulinæ similem mensis, Ichthyocollam œconomicis largitur.

LAMPETRA. *Amphibiologorum* PETROMYLON. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium. *Gallis* Lamproye.

Petromylon *Marinus*.

P. ore intus barbato, pinna dorsali posteriore, a cauda distincta.

PE-

PETROMYLON *fluviatilis.*

P. pinna dorsali posteriori angulata.

Eduilis uterque, anguilla minus pinguis, firmus magis, sapit, & alit multum, jam veteribus laudatus, & nobis adhuc hodie expetitus.

RAJA *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium.

Raja *clavata.* Gallis Ray-bouclée.

R. dentibus tuberculosis, cartilagine transversa ventrali,

Aliis speciebus minor non ideo minus delicata. Edules rajæ aliæ, ut & hæc, aere macerandæ, ut harum mollescat caro, quæ tunc sapida, grata palato, difficilis tamen est digestionis; plurimi vero nec cito diffilabilis nutrimenti; diutius macerata alcalina est.

RANA *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Rana *esculenta.* Germ. Wasserfrosch. Gallis Grenouille. Anglis Frosh.

R. corpore angulato, dorso transverse gibbo, abdomine marginato. Grata, non multi succi est.

TESTUDO *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Testudo *Mydas*

T. pedibus pinniformibus, unguibus palmarum binis, plantarum solitariis, testa ovata.

Marina hæc, carnem viridescentem esculentam habet.

TESTUDO *Lutaria, palustris.* Germ. Wasser-Schildkrott. Gallis Tortue d'eau douce. Anglis Water Tortoise.

Etiam esculenta.

TESTUDO *Terrestris.* Germ. Erdschildkrott. Gallis Tortue de terre. Anglis Common-land Tortoise.

E 2

Opti-

Optima cenfetur, validi tamen, & boni nutrimenti.

VIPERA. *Amphibiologorum* COLUBER. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Anglis* Viper.

Coluber *Vipera*: Caro anguillæ carni par, magis fabubris, raro tamen, & non nisi in scopum medicum adbita. Alia vide de venenis.

PISCES.

Aquei elementi incolæ, vestiti squammis, bronchiis respirantes, pinnis natantes, palpebris, auribus, collo, artubus, deftituti cognofcuntur.

APODES.

ANGUILLA. *Ichthyologorum* MURÆNA. Classis Naturalis Piscium. Ordo Apodum.

MURÆNA *Anguilla.* *Germ.* Aal. *Gallis* Anguille. Muræna unicolor, maxilla inferiore longiore.

Defes, & ob id pinguis, multum alit fapida anguilla, fed difficile digeritur delicatulis, fedentariis. **Officinis** laudata bilis anguillæ.

JUGU.

JUGULARES.

ASELLUS. *Ichthyologorum* **GADUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus Morrhua. *Germ.* Stockfisch. *Gallis* Morue. *Anglis* Morhuan.

Gadus dorso tripterygio, ore cirrato, cauda subæquali, radio ani primo spinoso. Recens multi est alimentum, salitus, siccatus, difficilis digestionis, & pauci.

DRACO Marinus. *Ichthyologorum* **TRACHINUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Trachinus Draco. De la vive *Gallis.* Pieterman *Belgis.*

Trachinus Belgis, & *Gallis* in usu, carnem albam sapidam habet, **GRONOVIUS** *Acta Upsal* 1742. Multum nutrit, facilis etiam digestionis. Radios spinosos in dorso habet pungentes venenatissimos, quibus sese contra piscatores defendat, post mortem æque venenati perhibentur.

MERLANGUS. *Ichthyologorum* **GADUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus Merlangus. *Gallis* Merlan. *Anglis* Whiting.

Gadus dorso tripterygio, ore imberbi, maxilla superiore longiore. Sapidus facile in stomacho solvitur, & in membra digeritur.

MUSTELA fluviatilis. *Ichthyologorum* **GADUS** Classis Natur. Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus lota *Germ.* Aal-Rutte.

Gadus dipterygius, cirratus, maxillis æqualibus.

Laxa caro facile deliquescens, probe nutrit.

SILURUS. *Ichthyologorum* **GADUS.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *Mediterraneus.* *Germ.* Scheiden. *Anglis* The Shoat-Fitch.

G. monopterygius, cirris maxillæ superioris duobus, inferiore unico. Caro utilis boni alimenti, hufoni succedit.

THORACICI.

AMIA. *Ichthyologorum* **SCOMBER.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Scomber *Amia.* *Gallis* Labife.

S. dorso dipterygio, officulo ultimo, pinnæ dorsalis secundæ, prælongo.

Tenera pinguis sapida caro, boni est succi.

COTTUS *Ichthyologorum.* Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Cottus *Gobio.* *Koppe* *Germ.*

C. lævis, capite spinis duabus.

Parum carnis, non ingrata tamen habet.

LUCIO PERCA. *Ichthyologorum* **PERCA.** Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Perca *Lucio perca.* *Germ.* Schill.

P. pallide maculosa, duobus dentibus maxillaribus utrinque majoribus. Sapidus piscis.

His addi perca *Zingl,* & aliæ usitatae possunt.

MUL-

MULLUS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Mullus *Barbatus*. *Gallis* Barbeau.

M. ciris geminis, corpore rubro. Hoc nihil sapidius jam Romanis inventum, nobis adhuc in mensis laudatur piscis, boni succi, mediocris nutrimenti, facilis digestionis. Ova mensis amovenda, haud salubria **GESNER**.

PERCA *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Perca *fluviatilis*. *Germ.* Perschling. *Gallis* Perche. *Anglis* Pearch.

P. lineis utrinque sex nigris, pinnis ventralibus rubris; cibo salutaris cum petroselino L. mediæ ætatis perca jam olim in mensarum deliciis fuit, multum alit, boni succi, facilis digestionis.

RHOMBUS. *Ichthyologorum* **PLEURONACTES**. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Pleuronactes *Rhombus*. *Gallis* Turbot.

P. oculis sinistris, corpore glabro. De hujus piscis boritate jam **DOMITIANI** tempore consultum. Sapidissimus est, facilis digestionis, boni nutrimenti.

SCOMBER *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoraciorum.

Scomber *Scombrus*. *Gallis* Maquereau.

Scomber pinnulis V.

Mensarum in *Gallis* deliciæ, difficilis digestionis, nec nimium laudabilis succi.

SOLEA. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracico-
rum.

Pleuronactes *Solea.* Gallis Sole.

P. Maxilla superiore longiore, corpore oblongo, squammis utrinque asperis.

Exquisitus piscis, & salubris, carnem teneram, salubrem, parum viscosam tamen habet, facile digerendam & multum nutrientem. Non optimæ soleæ marinæ recentes. Etiam ægris dantur, HORSTIUS.

THYNNUS. *Ichthyologorum* SCOMBER. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracico-
rum.

Scomber *Thynnus.* Gallis Thon.

Scomber pinnulis utrinque VIII.

In deliciis abdomen, sed indigestum. Caro multum alit robustos.

Ex hac familia adhuc plurimi, plurimum in usu: Pleuronactes, platessa, flesus, limanda, linguatula, passer, qui omnes plurimum nutriunt, & boni sunt succi.

ABDOMINALES

CLUPEA *Ichthyologorum.* Classis Naturalis Piscium. Ordo Abdominalium.

Clupea *alosa.* Germ. Elsen. Gallis Alofe. Anglis Shad.

C. Apice maxillæ superioris bifido, lateribus maculatis. Delicatissimus piscis, in aquis dulcibus captus; recens non diu servatur, alias enim alcali sapit, facilis est digestio, & boni succi.

Clupea

Clupea Halex, seu *Halengus*. Haring *Germ.* Harang
Gallis.

C. Maxilla inferiore longiore, maculis nigris carens.
Recens, non salitus, lapidus, delicatulus, facilis dig-
estionis. Salitus difficilioris, difficillimæ fumo indu-
ratus, exsuccus. Muriam halecis in clysmate datam
in iliaca passione valere. *Acad. N. C. Vol. IX.*

Clupea Encrasiculus. *Germ.* Sardellen. *Gallis* An-
chois. *Anglis* Anchovy.

Clupea maxilla superiore longiore. Recens opti-
ma, lapidissima, tum abscisso capite exenterata, con-
dita sale, aliorum piscium condimentum, multum ex-
citandi appetitus causa adhibita.

COBITIS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Pi-
scium. Ordo Abdominalium.

Cobitis Barbatula. *Germ.* Grundl. *Gallis* Goujon.

C. Cirris oris 6., capite inermi, compresso. Medicor
Criter alit lapidus, facilis digestionis piscis.

Cobitis Tania. *Germ.* Steinbeisl.

C. Cirris oris 6, aculeo infra oculos bifurco. Priori
inferior.

Cobitis fossilis, Nobis Pisgurn.

C. Cirris oris 8., aculeo supra oculos bifurco. Carnis
subfusca, paucæ multus in Hungaria usus, nec adeo
utilis, nec gustu jucundus.

CYPRINUS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Pi-
scium. Ordo Abdominalium.

Cyprinus Carpio. *Germ.* Karpfe.

C. Cirris 4., officulo tertio pinnarum dorsi, axique,
uncinulis armato. In stagnis, lacubus, piscinis, multa
hujus piscis educatio: Cypriorum Rex, Danubii in-
cola, ætatem consecutus, inter diversas ejus species

E 5

opti-

optimus. Cæterum in hac familia mares, quod compatiorem carnem habeant, præferuntur. Facilis digestio- nis, mediocris nutrimenti.

Cyprinus Brama. Germ. Gareifel. Gallis Braime-

C. pinnis omnibus fuscis, pinna axi radiis 27.

Alibi lacuum, apud nos Danubii civis, 7. 8. 9. libra- rum ponderis delicatus piscis.

Cyprinus Tinca. Germ. Schlein. Gallis Tanche. Anglis Tenfch.

C. axi radiis 11. cauda integra, corpore mucoso.

Vulgi solatium Tinca, satis sapida mediocriter alit; bona ex hac juscula fiunt, externe icteri magnes dicitur, umbilico applicata, confirmante LINNAEO. Gluten hic piscis habet, ichthyocollæ non inferius BRADLEY a Course upon the Materia Medica. Con- sumptioni obnoxiiis, exulceratis prodest, IDEM.

Cyprinus Aspius Germ. Schied.

C. pinna axi radiis 15. 16. maxilla inferiore longiore, incurva.

Cyprinus Cultratus.

C. pinna axi radiis 30., maxilla inferiore longiore in- curva.

Prioribus inferiores.

His ex eodem genere nobis usitati plurimi addi possunt: Aphia, Rutilus, Erythrophthalmus, Alburnus, Vimba.

LUCIUS *Ichthyologorum* Efox. Classis Naturalis Piscium. Ordo Abdominalium.

Efox *Lucius.* Germ. Hecht. Gallis Brochet. Anglis Pike.

E. rostro depresso, subæquali. Rivorum optimus, carnis foliaceæ, sapidæ, facilis digestionis, mediocris alimenti.

MUGIL

MUGIL *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium.
Ordo Abdominalium.

Mugil Cephalus. *Gallis* Muga. *Muellet Anglis.*

Etiam edulis, magis tamen adhibentur ova, quæ facile condiuntur: ferculum *Botarso* Itali dicunt.

SALMO *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium.
Ordo Abdominalium.

Salmo Salar. *Germ.* Salm. *Lax. Gallis* Saumon. *Anglis* Salmon.

Salmo rostro ultra inferiorem maxillam prominente. Sapidus, subpinguis, brevi satians, delicatus tamen non salitus, sed valens, & multum nutriens.

Salmo Germ. Heuch.

Salmo dorso brunneo, maculis nigris lateralibus, ventreque albis. Laudabilis est.

Salmo Trutta. *Germ.* Laxforel.

Salmo ocellis nigris, iridibus brunneis, pinna posteriorali punctis 6. Exquisitus piscis.

Salmo Fario. *Germ.* Forell. *Gallis* Truitte.

Salmo maxilla inferiore sublongiore, maculis rubris. Carne firma compacta, ætate optimus, facilis digestionis, boni alimenti.

Salmo Salvelinus.

Salmo maxilla superiore longiore. Grata sapiditate cum Salmone Trutta, Thymallo, ad minimum certat, si non superet, caro granulata, butyracea, facilis digestionis, optimi nutrimenti.

Salmo albula. *Germ.* Reinankl.

S. maxillis edentulatis, inferiore longiore. Inter congeneres infimus fere, apud nos solum habetur fumo induratus, exsuccus, non adeo sapidus.

Salmo

Salmo Thymallus Germ. Afch. Gallis ombre.

S. Maxilla superiore longiore, pinna dorsi radiis 23. Caro delicioſa facilis digeſtionis, boni fucci, ut etiam ægris concedatur.

Aliæ adhuc ſpecies aliis regionibus ſapidae, & edules.

INSECTA.

Animalcula polypoda, poris lateralibus reſpirantia, cute oſſea, cataphracta, antennis mobilibus, ſenſoriis, capitis L.

CANCER *Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum. Ordo apterorum.

Cancer Pagurus. *Germ.* Meerkrebs. *Gallis* Cancra de mer, crabe. *Anglis* Crabbe.

C. Brachiurus, thorace utrinque obtuſe novemplato, manibus apice atris.

Difficilis duraque caro aromatizari multum, & multum coqui pro ventriculo debet. Ex hoc officinae chelas habent.

CANCER *aſtacus.* *Germ.* Waſſer-Krebs. *Gallis* Ecreviſſe de riviere. *Anglis* Crayfiſch.

C. Macrourus, thorace lævi, roſtro lateribus dentato, baſi utrinque dente unico.

Delicatiſſimus lacte nutritus.

VERMES.

VERMES. MOLLUSCA

Tardigrada, mollia, pudentia, vivacissima, redintegranda, humidi animantia, acephala, apoda, androgyna tentaculis dignoscenda.

LIMAX *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum.

Limax maximus. Germ. Schneck. Gallis Escargot. Anglis Snail

Limax Cinereus maculatus.

Antiphthiticum incrassans eorum jusculum, multis habetur. Est tamen maxima in his cautela opus. Vide *Illustr.* L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. I.

SEPIA. *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum. Anglis Skuttle-Fisch.

Sepia octopoda.

S. Corpore caudato, tentaculis nullis.

Rubentem ex suo condimento, quod coctione cum nitro in rubrum vertitur, apponi in cibo debere LINNÆUS. Carnem duram, coriaceam, haud exquisiti gustus habet, nutrit tamen multum, visceribus fortibus probe subacta, alvum adstringit, HIPPOCRATES.

Sepia officinalis; os sepia, & atramentum, quod etiam alia largiuntur, concedit; in osse sepia, subadstringens vis prædicatur.

VERMES

VERMES TESTACEA.

MYTILUS *Systematis Natur.* Classis Naturalis, Vermium. Ordo Testaceorum.

Mytilus edulis. Germ. Muschel. Gallis Moule.
Mytilus testa laeviuscula violacea, valvulis, obliquis postice acuminatis.

Marina optima, sapida, vix multum nutriens, difficilius digerenda. *EPHEMERIDUM* N. C. Vol. VII. morbos contrahere mytilos mortalibus edentibus periculosos. Factum exemplis confirmatum est *ibidem*, ut magistratum vigilantia pro salute civium interpellatur.

OSTREA *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Testaceorum.

Ostrea edulis. Germ. Austern. Gallis Huitre. Anglis Oyster.

Ostrea testa semiorbiculata, valva altera plana, altera elatiore. Multorum deliciae, differentiam magnam patiuntur; virides optimae, in ventriculo facile deliquescunt, biliosis, quos parum nutriunt, convenientes, recommendantur etiam a medicis scorbuto, podagra laborantibus: ad ignem induratae stomacho inimicae, crudis deteriores *GODFREY* *Treasure of useful Discoveries.* Ostrocodermata egregie absorbentia sunt.

ANI-

ANIMALIUM
PRODUCTA.

LAC. Universalem, seu in alimentis, seu in medicamentis usum ab omni tempore habuit.

LACTE MERO VETERES USI MEMORANTUR, ET
HERBIS,

SPONTE SUA SI QUAS TERRA FEREBAT.
ait OVID. L. 4. Pastor,

Lacte solo alimento vixisse plures, passim hinc inde **PLINIUS**, **TACITUS**, **JUSTINUS**, **CÆSAR**, memorant: **GALENUS** l. 5. de Sanit. tuenda Cap. 7. exemplum excitat hominis centum consecuti annos, & lacte maxime viventis; & hodie adhuc ad septentrionem multi sunt, quibus lac, & lactis producta, butyrum & caseus omnia sunt. Recte igitur **VARRO** omnium alimentorum lac voluit esse nutrientissimum: est enim lac ex ingestis jam elaboratus, & excoctus humor, non per modum putrefactionis, seu puris, veluti placuit **EMPEDOCLI** apud **ARISTOTELEM**, sed per modum perfectionis, utpote quæ substantia optima fit constituendo nostro corpori, cum sit consonabilis omni naturæ. Nec infima sane hæc lactis laus est, quod omnes neo-nati tam hominum, quam fere animalium, lacte nutriantur, crescant, & quod omnis ita dicendo homo, omne animal, proprio lacte vivat, & nutriatur, & ex eo solo omnia reliqua solida, & fluida vi vitæ perficiat: est enim in viris æque, ac foeminis omnium animalium semper præsens lac, licet nunquam pepererint, nunquam nutrices fuerint; sic ex sexagenario sene, sola suctione lac eductum narratur in *Miscell. Natur. Curios. Decad. II. Anni VII.* in Appendice; ex aliis alii.

Ex

Ex his vero, quæ hæctenus de lacte dicta sunt, intelligitur facile, lac esse, & ex assumtis, & ex admixtis humoribus animalibus, præparatum liquidum, hinc primo mediæ esse naturæ inter vegetabile & animale in animalibus, quæ gramine, & vegetabilibus aliis vescuntur. Secundo pro vi & differentia assumptorum lac diversum esse, ex illis enim chylus melior, vel deterior, dulcis, vel amarus, mitis, vel acer fit, ex hoc tale lac; qualia enim ingesta, talis chylus, qualis chylus, tale lac, & sanguis, assertum quotidiana obfirmat experientia: mensis Maji lac, ut & butyrum omnium optima sunt, quia hoc tempore vaccæ comedunt nascentes, & novas quasi herbas, quæ illas magis quam exsuccum gramen reficiunt; notaverat jam GALENUS caprarum lac purgare, quia hæ scammoneo, & tithymalis vescerentur, neque hodie id novum est, infantulos purgari dato medicamento soli nutrici. Tertiam differentiam lac recipit, prout ex eodem animali vario tempore emulgetur, prout animal ipsum, quod hoc conficit, temperatius, & valentius est, tum ex multis aliis circumstantiis alias differentias patitur.

Non solum ipsum lac, ut jam ante dixi, sed etiam ejus partes a se invicem separatæ, & in usum alimentarem, & in medicum veniunt. Notum enim est lac tribus componi, parte butyrosa, caseosa, & serosa, hæcque tria plus minus in omni lacte sano obtinent: Butyrum ex lactis cremore, seu parte ejus pingui, & oleosa fit, caseus coagulum lactis est, ablato butyro, & sero; serum aqua lactis. Qua mechanice hæ partes a se invicem separentur, lac cogatur, ita elaboretur, ita loci dicere non attinet, cum hæc omnibus notissima sint; hoc tantum hic volo eximium lactis, & ejus productorum, tum in alimentis tum in medicina usum esse, de quo ultimo jam latius agemus.

Ab omni tempore pro usu medico hi gradus bonitatum lactis diversorum animalium observati sunt, ita, ut primum semper haberetur lac humanum, huic succederet

cederet asinum, post caprinum, dein vaccinum. Atque tum semper, ubi interitura præ debilitate corpora, vellent reficere & refocillare, pro primo hoc scopo omnium optimum invenere lac humanum, utpote naturæ nostræ maxime analogum, & omni lacti aliorum animalium, si haberi potest, præferendum.

Debet vero lac illud esse foeminæ sanæ, quæ salubri motu corpus exercet, & victu laudabili utitur, & integro ætatis flore viget: omnium optimum, si 4 vel 5 post partum horis ducatur, tunc enim chylus in lac totus jam mutatus est, & alimentorum indole deposita incipit humanam induere naturam: ingens est enim differentia, prout lac vario post ultimum partum tempore ducitur: quod statim post ingestos cibos, & potus in mammis colligitur, crudum est, & multum de ingestorum indole retinet: quod duodecim ab ultimo partu horis evocatur, tenue, subflavescens, foetorem suburnosum fere, instar feri sanguinis habet; atque hæc ratio est, cur primum lac nutricum semper purgans sit, quia ferotum sit, diu in mammis hærens: unde patet intermedio hinc tempore lac optimum esse cæteris partibus.

Alterum vero, & id observandum est, lac ipsum ex uberibus duci debere, aut vasis receptum illico occludi; videntur enim lacti inesse subtilissimi spiritus, ultima concoctione in sano corpore elaborati; docent hoc tot nervi concurrentes ad chyli, & lactis officinas, subtilissimus exhalans ex lacte recens multo, & adhuc calido, ros: quod jam antiquitas perspexit, cum mox neat GALENUS: „Veteres vero etiam mulierem lactantem illis, qui tabe decumbebant adstare voluerunt, quorum sententiæ & ipse quoque accedo, & quod familiare id sit, & quod, priusquam ab ambientem te aere refrigeretur, id sumi voluerint;“ & alibi, posteaquam similia præfatus fuerat, lac comparat semini genitali, quod nec ipsum aliquamdiu extra propria vasa, si modo suam virtutem servabit, morari potest, sed vel in maris partibus contineri, vel foeminæ partes

F
tange-

tangere debet: & sane efficacissimum lac est ex ipsis mammis aere non refrigeratum, haustum. Hujus consilii gnarus CAPIVACCIUS nobilissima gentis unum heredem servavit, dum inter binas florentis ætatis decumbentem nutrices, ubera illarum ducere iussit: plura de hac felici methodo nobis conservarunt exempla authores varii; Viennensibus illud *Illustr.* L. B. van SWIETEN in Regia Stirpe summa cum laude confectum ob oculos est, aliis illud quod in T. I. I. IV. observationum FORESTI habetur, atque id præter alia hic recenseri meretur. Juvenis marasmo vero correptus Bononiæ, juvenulæ nutricis pulcherrimæ ubera ducebat, & in eodem cum illa lecto dormiebat, unde sic instauratum exsuccum corpus fuit, ut metuerent, ne intempestiva venere perderet renascentes ex lactis usu vires.

Secundo: adhibent hodie lac, per medicamenta medicatum redditum in nutricum corpore Parisienses, etiam, ut dirissimam luem tollant: notum enim est jam tenellum fœtum culpam turpis matris sæpe luere, & in utero materno luem veneream contrahere; talis infans dum puræ, & sanæ nutricis ubera ducit, illi luem communicat ortis latis circa mammas ulceribus & veneno per totum corpus suscepto; ob hanc rationem sanam etiam nutricei mercurialibus imprægnant, ut communicata lacti mercurii vi, misellus servetur; quum vero raræ ex sint, quæ sibi sanis, tale in corpore experimentum fieri velint, etiam res ad animalia translata est, & tale exemplum novi felicitis successus; sic etiam alii animalia plantis antiscorbuticis nutriunt, ut sævo scorbuto laborantes lacte antiscorbutico curent. Extra corpus lac vario modo medicatum fit; hoc modo catharticum lac delicatulis paratum exhibetur, lactis cocti libræ quatuor sumuntur, additur libra femis sacchari, parumper coquantur, tum totum de die hauritur, multas dejectiones movet. ♀

Tertio: celeberrima in arte medendi est diæta illa lactea, quæ in variis morbis, ut passione hysterica, tumido abdomine, emaciatis artubus, rheumatismo, podagra

dagra rebeli, ut id variis locis testatur SYDENHAMUS, & alii egregii viri, summi usus est: atque tunc præmissio leni purgante, si opus, nihil nisi lac assumitur; ex uberibus tepidum optimum est. A minori dosi in initio incipiendum est, & videndum an ventriculus ferat; Ubi fert, libra una mane, dimidia a meridie dari potest, tum etiam loco alimenti, & medicamenti vario modo præparatum exhiberi; si lacte solo vivere ægrum conveniens non videatur medico, etiam juscula ex carnibus gallinarum confusis cum aliis herbis coctis, illi permittere potest, hoc observando, ut ab omnibus acidis abstineat, cerevisia, vino, & loco hujus potus, decocto hordei, scorzonæræ, additis leviter aromaticis, aniso stellato, æger utatur. Secundo, ut lactis coagulum in ventriculo certo certius nociturum impediatur addito saccharo, sic V. G. ad libram unam lactis additur uncia una, vel etiam omni vesperi datur blandum absorbens. Tertio: ut si lac alvum fluidam nimis reddat, roborante medicamento non acido sistatur; si nimis adstrictam, interposito purgante ex rheo laxetur: notandum tamen, licet diverſi casus probent, in morbis supra memoratis lactis egregium fuisse usum, in iisdem etiam sæpius nihil præstitisse certum. Unde prudenter notavit FONSECA in morbis a causa calida biliosa prodesse, a frigida minus. Exactius Cl. BROWNE LANGRISH *The Modern Theory and practice of physic. London. 1738.* si a pulmonum tuberculis febris hæctica sit, inutilem lactis asinini usum esse. ♁

Quarto demum etiam lac in aquis medicatis exhibetur, ut etiam in hordei aqua diluitur, quod *lait coupé* vocant Galli, quod in labe purulenta viscerum, in spasmodicis affectibus, convulsionibus, viros sæpe effectus præstat; dum nempe aquis selteranis varia dosi lac admiscetur, sic quandoque libræ uni aquarum selteranarum libra semis lactis; quandoque duæ partes lactis cum una aquarum variis etiam aliis dosibus, & proportione varia, miscentur, pro variis circumstantiis, & ægri temperamento, de quibus legi potest de *connubio lactis cum aquis medicatis* Cel. HOFFMANNUS.

In horum autem usu id, quod in lactis usu, cavendum: tum etiam id tenendum, lac tepens vel calefactum his aquis semper addi debere, aquasque aliquantulum esse calidas debere, licet tamen & frigidas aliqui assument.

Cæterum in variis adhuc aliis casibus magnus lactis usus est, tam interna exhibitione quam externa applicatione; sic dum venenum assumptum est, lac maxima copia sæpe exhibetur scopo diluente, & demulcente: Cantharidum veneno valè urinalia certo afficiente plerumque medetur; tum etiam in clysmatibus per se, vel aliis gravidum, cum fructu injicitur; externo usu emolliente, & mollissimo adhibetur, sic cataplasmata ex sapone veneto in lacte soluto ad lateris dolorem bono cum successu applicantur: fiunt etiam ex lacte balnea. Fomentis ex lacte saccharato femora variolis infectorum fovere in Suecia receptum, & observatum, femora pustulis quasi affata evadere, dum aliæ corporis partes minori variolarum multitudine afficerentur. LINNÆUS *Ament. Acad. Vol. V. exanth. viva.*

Hæc de lactis ipsius virtutibus, jam de vi medicata singulorum illorum productorum, quæ lac largitur, aliquid dicendum: primo enim lac dat cremorem, seu florem lactis, præstantissimam nempe lactis partem, pinguedinem ejus, ex qua butyrum, quod nihil aliud quam cremoris, seu floris coagulatio seu coactio in pinguem, & ductilem albam substantiam: butyrum enim ex pinguisima cremoris parte fit: tum est lac defloratum: lac secundarium, deflorati serum; lac ebutyratum, serosum, idem acidum, lac schiston, nempe ejus pars caseosa a sero separata, ex qua caseus; tum demum lactis serum. Quem usum diversæ hæ partes in usu communi habeant, ut & in pharmacia, medicina, chirurgia, omnibus notum est; cremor enim, & butyrum balsamorum vim habent, & oleis blandis comparari possunt, unde etiam iisdem usibus adhiberi. *g*

Grami.

Graminis autem digesti & elaborati succus, serum, omnium fere lactis partium, maximum in medicina usum habet, est enim substantia delibatissima lactis, a rudiori, crassiori, caseosa, ut & omni pingui crassiori separata. Unde patet tum demum ab hoc maximas esse expectandas vires, dum recenti gramine, & propullulantibus aliis herbis, læte in pratis animalia pascuntur, minores longe, dum in stabulis inclusa exsuccum gramen manducant; unde etiam ineunte, & adulto jam vere major hujus, quam in hyeme usus, licet tamen omni tempore sit non exiguus.

Coagulandi lactis, & parandi seri, sunt variae apud varios methodi; sic Florentinis floribus cinaræ lac coagulatur, qua ratione, & præstantiorem caseum fieri asserunt, nec nullo alio coagulo quam floribus cinaræ utuntur: extemporaneo experimento alii, colostro vitulino, acido quocunque vegetabili, succo citri, cremore tartari, vino Rhenano, succo acetosæ, & acetosellæ, Tamarindis, serum lactis parant; in officinis id quandoque negligentius fit, & acido fossili cogitur, quod forte non adeo probandum: debet vero lac prius calefieri, tum demum acidum addi, sic: V. G. lactis vaccini recentis mensura una cum dimidia igni admoveatur lenissimo, ut ebulliat, tum additur succi citri cochlear haud exiguum, iterum ebulliant, donec coaguletur, quo factò percolatur; si acidum nimis fuerit, una circiter oculorum cancrorum drachma ad temperandam aciditatem sub levi agitatione adjicitur; si non satis clarum, sub finem coctionis albumen ovorum additur; si palato gratum, ventriculo amicum, magis expetatur, elæosaccharum citri, aurantiorum &c. additur.

Serum hoc dat pulcherrimum in morbis acutis inflammatoriis refrigerans, diluens, resolvens, in morbis melancholicis, hypochondriacis, incoctis ad libras aliis herbis fundentibus, cichoreo, taraxaco &c. tum etiam biliosis, cum tamarindis optimum medicamentum: exhibetur vel solum vel cum aliis, calidum, frigidum,

F 3

varia

varia nec facile limitanda dosi, pro potu ordinario, medicamentofo.

Paratur adhuc aliud serum lactis, quod artificiosum vocant, aut serum lactis dulce, id vero hac ratione fit; sumitur lac recens, sub continua agitatione ad leniorem ignem, ne aduratur, ad pulveris fere consistentiam coquitur, tum demum affusa aqua totum ebullire curant, ut dissolvatur iterum in hac aqua, quo caseosa portio remaneat; dein percolatur, & exhibetur; laudatur vel maxime in omni acrimonia. §

Saccharum lactis, quod ex sero lactis aliquoties cocto, ut omnis pars caseosa eo melius a sero separetur, fit, dum nempe serum saepius inspissatum, & aqua dilutum in crysallos coactum fuit; nihil aliud est, quam extractum inspissatum feri; unde etiam aliam vim, quam serum, vix habent hæ crysallos; optimæ fiunt ex sero lactis cum vitello ovorum, non acido, parato.

OVA. Alimentum non extemporaneum præbent, ob id multum a lactis usu deficiunt; albuminis liquor antequam nutriat pullum, ejus vasorum & viscerum actionem experiri debet. Lac vero jam habet humores subtilissimos animali fabrica separatos, & præparatos: sunt tamen etiam pulcherrimi nutrimenti & reficientis ova, quod albumen ovi sero sanguinis humani pluribus dotibus conveniat, & in se habeat materiam, quæ calore incubatus mutata, intra viginti, & unum dies, in sacco colliquamenti latens vitale stamen pulli in tantam molem fecit excrefcere; nec tamen quis credere debet ex vitello aliquid pullo accessisse; ille enim notante post **ARISTOTELEM HARVÆO** intra pulli abdomen conclusus, intactus manet; & hoc solum pro nutrimento utitur, dum exclusus est, donec firmato rostro durioribus vesci possit.

Ex hoc solo in tenellis pullis observato naturæ ordine, clare discimus, vitello facilius in nutrimentum converti, & optimum esse alimentum albumen: vitellum quidem optimum nutrimentum dare, sed jam firmiorem

miorem viscerum fabricam postulare, quæ quoniam tamen in nobis jam adultis valida sit, patet hæc non tantam ratione nostri differentiam pati. Dixit HIPPOCRATES: „Volucrum ova *validum* quid, & nutriens, & *inflans* habent, validum quidem, quia animalis generatio est, *nutriens*, quia lac est pulli, *inflans*, quia ex parva mole in multum diffunduntur. „ Ex his rationibus est, quare ad nutriendos debiles homines ab omni tempore ova recommendarint medici, & quare in quibusdam Regionibus, ut in Gallia, Italia, in quadragesima ovorum esum inhibeant, quia tantum reficiunt.

Celebratissima apud nos sunt Gallinarum ova: Afri strutio-cameli ova, crocodillorum ova alii manducant, quæ id inconueniens habere dicuntur, quod odorem moschi adeo fortem, qui caput tentet, habeant; tum, & testudinum maris, ovis vescuntur Angli, Galli, & alii Europæi: alii aliis.

Ova vero omnia quæ in scopum nutrientem adhibentur, debent esse recentia, sobilia, id est, per coctiorum non nihil inspissata, ita ut in cortice suo videantur tremere; sunt enim sic multi nutrimenti, probæ, & facilis digestionis, convalescentibus, senibus, debilibus apprimis convenientia; indurata in testa, aut etiam in pingui frixa, etsi robustioribus visceribus non nocent, debiliora tamen offendunt, mollissimo albumine in cornu mutato; unde optime monuit GALENUS, eo plus nutrire ova, quo minus induruerint, hinc variis præparationibus in iuculis diluta, in hæc integre effracta, tremula sumuntur.

Hoc tamen ova habent, quod cito putrescant: hinc, & in febribus summa cum cautela præscribenda sunt, licet tamen in his exhibuerit HIPPOCRATES L. 3. *de morbis*; albumina enim aliquot aqua fontana conuassata pro potu humectante, & refrigerante exhibuit.

Ovi omnes partes fatis raros, eosque varios in medicina usus habent: albumen ovorum ad varias decoctiones depurandas in officinis infervit; iterum ex albumine ovi inspissato oleum myrrhæ per deliquium paratur, quæ alias acerrimis etiam aliis menstruis resistit, & quæ hoc modo soluta præstantissimum dat medicamentum alio loco dicendum. Vitellus olea, & resinas, aquæ miscibilia reddit, tum, & oleum ovorum, quod ex vitellis induratis coctione, & pressione elicatur, largitur, in fissuris labiorum, papillæ mammaram, recommendatum. ¶

Testæ etiam in usu medico absorbenti non deteriores margaritis & aliis pretiosioribus. Dum calcinatae sunt, magis sunt bibulæ, sed simul etiam aciores. Præcipuum constituunt ingrediens lithonriptici illius Anglicani. In harum exhibitione id cavendum, ne in pollinem tenuissimum tritæ exhibeantur; alias enim cum aqueis concreverent in glebas, & pondus in ventriculo facerent, & sic plus nocerent, quam prodesent.

Ultimo demum, quæ fracta testa albumen continet tenuis pellicula, & suum in arte medendi usum invenit, in vulneribus præcipue recentibus, a quibus, ne corrumperentur, arcendus aer erat; hoc incommodi habet, quod exsicceatur, & durior fiat, sed tunc aqua tepida, aut saliva, aut halitu oris, emolliri potest. Specifica vero nulla in hac vis est: aerem a vulnere arcet, sic naturam juvat, & ob hanc rationem de rara deligatione vulnere tam pulchra scripsit MAGATI. Cæterum recens, humida pellicula glandi penis imposita, effluere non potentem urinam evocat, certo experimento.

MEL. Dicetur alibi.

POTUS

POTUS

De his pauca dicere constitui, cum pleraque peculiaribus tractatibus scripta habeantur.

AQUA sincera cursu exercita omnium optima.
Vide *Antidota*.

CEREVISIA fermentata defecata etiam multum nutrit: dulcior, sapidiore tabidis utilior: tenuior vim diureticam habet, liberatque a calculo, & abstergit bilem in primis viis collectam: amara hypochondriacis, atque scorbuticis conducit; nec enim acefcit facile, itaque nec male agunt, qui absynthium ei adjiciunt, quando fermentat, in gratiam febricitantium, vel scolopendrium pro lienosis, & hepatis obstructione laborantibus; vel Rorem marinum, atque salvia aduersus asthma, phthisim, & sic porro. **AUG. QUIRINI RIVINI** *Disput. VI. de Medicina in alimentis optima.*

VINUM ex uvis factum multam differentiam patitur: fit etiam ex melle hydromel, ex Pomis pomaceum, ex Pyris pyraceutum. Sunt adhuc plurimæ ex aliis vinorum species; vires alibi dicentur. Ex omni specie mustea affatim hausta dolores colicos & rheumaticos creant & arthritidis paroxysmum maturant,
Cl. HUXHAM. *de morbo colico Dammoniorum.*

♀

F 5

CLAS-